

การดำเนินนโยบายความมั่นคงของฟิลิปปินส์ต่อจีนในกรณีพิพาททะเลจีนใต้ ค.ศ.2010-2016

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE PHILIPPINES' SECURITY POLICY TOWARDS CHINA IN THE SOUTH CHINA SEA
DISPUTE 2010-2016

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in International Relations

Department of International Relations

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2021

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อสารนิพนธ์	การดำเนินนโยบายความมั่นคงของฟิลิปปินส์ต่อจีนในกรณี
	พิพาททะเลจีนใต้ ค.ศ.2010-2016
โดย	นายณัฐเชษฐ์ เสงี่ยมพงษ์
สาขาวิชา	ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กษิร ชีพเป็นสุข

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

.....	ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีวินท์ สุพุทธิกุล)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กษิร ชีพเป็นสุข)	
.....	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พิสุทธิ์ บุชบาร์ตัน)	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ณัฐเชษฐ์ เสจี่ยมพงษ์ : การดำเนินนโยบายความมั่นคงของฟิลิปปินส์ต่อจีนในกรณีพิพาททะเลจีนใต้ ค.ศ.2010-2016. (THE PHILIPPINES' SECURITY POLICY TOWARDS CHINA IN THE SOUTH CHINA SEA DISPUTE 2010-2016) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ.ดร.กษิร ชิพเป็นสุข

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาการดำเนินนโยบายของประเทศจีนในการขยายอาณาเขตทางทะเลบริเวณทะเลจีนใต้ และศึกษาการดำเนินการของประเทศฟิลิปปินส์หลังจากการดำเนินการของจีนที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติทางทะเล เพื่อนำมาสู่การวิเคราะห์การกระทำของฟิลิปปินส์หลังถูกกระทบด้านความมั่นคงจากการขยายอิทธิพลของจีนในพื้นที่พิพาททะเลจีนใต้

ผลวิจัยพบว่าจากการที่จีนยังคงยืนยันการอ้างสิทธิ์ในกรณีพิพาททะเลจีนใต้เป็นความพยายามที่ต้องการครอบครองทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ทะเลจีนใต้ อีกทั้งต้องการขยายเศรษฐกิจประเทศของตนเพื่อตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ Chinese Dream ซึ่งมีความต้องการครอบครองเส้นทางคมนาคมในพื้นที่ เพื่อเป็นประตูทางทะเลของประเทศออกสู่มหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงต่อประเทศพิพาทอย่างประเทศฟิลิปปินส์ ทำให้การดำรงชีวิตของประชาชนฟิลิปปินส์มีความไม่ปลอดภัยจากการดำรงชีพตามวิถีเดิมของตน อีกทั้งประเด็นทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ทับซ้อน ฟิลิปปินส์จึงต้องมียุทธศาสตร์ขึ้นมาเพื่อรองรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในการขยายอิทธิพลทางทะเลของประเทศจีน เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันตน อีกทั้งได้พยายามสร้างพันธมิตรเพื่อสร้างความสมดุลขึ้นในระบบระหว่างประเทศ โดยได้ใช้ความสัมพันธ์ที่มีมายาวนานกับมหาอำนาจโลกอย่างสหรัฐฯ และญี่ปุ่น เข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศ ซึ่งงานวิจัยนี้จะทำให้เห็นความพยายามของฟิลิปปินส์ที่ดำเนินนโยบายในการป้องกันประเทศในการถูกผลกระทบจากประเทศมหาอำนาจที่พยายามขยายอิทธิพล จนกระทบต่อความมั่นคงของประเทศตนเองแล้วกำหนดออกมาเป็นยุทธศาสตร์ของประเทศ ซึ่งนับได้ว่าเป็นตัวอย่างในการดำเนินการที่ดีในการป้องกันประเทศ

สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ลายมือชื่อนิสิต

ปีการศึกษา 2564

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยคำปรึกษา ให้คำแนะนำทางวิชาการในด้านต่างๆ ความกรุณาช่วยเหลือด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่งจาก ผศ.ดร.กษิร ชิพเป็นสุข ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่ได้ให้ความเมตตาสละเวลาอันมีค่า ให้ความอนุเคราะห์กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ผศ.ดร.ธีวินท์ สุพุทธิกุล เป็นอย่างสูงที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการเป็นประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์ ตลอดจนให้ข้อคิดเห็นทางวิชาการและข้อสังเกตในการจัดทำเอกสารที่เป็นประโยชน์เป็นอย่างยิ่งในการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ผศ.ดร.พงศ์พิสุทธิ์ บุชบาร์ตัน เป็นอย่างสูงที่สละเวลาอันมีค่ามาเป็นกรรมการในการสอบสารนิพนธ์ กรุณาในคำแนะนำในข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อแก้ไขให้เหมาะสม ตลอดจนแนะนำรายละเอียดของเนื้อหาให้มีความครอบคลุมจนสำเร็จสมบูรณ์

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณทุก ๆ ท่านในครอบครัว บิดา มารดา น้องสาว น้องชาย รวมถึงขอบพระคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ ในมหาวิทยาลัย ในที่ทำงานที่ให้ความสนับสนุนและเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา

หากการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้มีประโยชน์ ขอระลึกถึงพระคุณและยกความดีให้แก่บิดา มารดา ครูบาอาจารย์ที่กรุณาประสิทธิ์ประสาทมอบวิชาความรู้ให้แก่ผู้เขียนตั้งแต่วัยเยาว์จนสำเร็จได้จนทุกวันนี้ แต่หากสารนิพนธ์ฉบับนี้มีข้อบกพร่องไม่สมบูรณ์ประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับข้อบกพร่องนั้นไว้แต่เพียงผู้เดียว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ณัฐเชษฐ์ เสงี่ยมพงษ์

สารบัญ

	หน้า
.....	ค
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ.....	ฉ
บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญ.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบการวิจัย.....	8
ระเบียบวิธีวิจัย	11
ความสำคัญของทะเลจีนใต้.....	13
การอ้างกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ของประเทศไทย.....	15
การอ้างกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ของประเทศไทยฟิลิปปินส์.....	19
การยื่นคำร้องต่ออนุญาโตตุลาการของฟิลิปปินส์.....	22
ผลกระทบจากการอ้างสิทธิ์ของประเทศไทยต่อความมั่นคงของประเทศไทยฟิลิปปินส์.....	23
ความพยายามของฟิลิปปินส์ในการดำเนินการป้องกันประเทศโดยแสวงหาความมั่นคงขั้นสูงสุด .	26
การพัฒนากองทัพเรือตามยุทธศาสตร์ของฟิลิปปินส์.....	26
การเสริมสร้างความเข้มแข็งจากภายใน.....	27
พันธมิตรเพื่อความมั่นคง.....	29
บทสรุป.....	30

บรรณานุกรม.....	33
ประวัติผู้เขียน.....	37

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทนำ

ที่มาและความสำคัญ

การพัฒนาขีดความสามารถทางการทหารของประเทศจีนรวมถึงการแข่งขันของประเทศมหาอำนาจโลกเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อให้การกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ในพื้นที่ทะเลจีนใต้ทวีความตึงเครียดเพิ่มขึ้น ความตึงเครียดนี้ทำให้เกิดผลกระทบทั่วทั้งภูมิภาค อาเซียนจึงกระทบกับสถานะนี้โดยตรงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เป็นผลให้สถานการณ์ด้านความมั่นคงทางทะเลของทะเลจีนใต้ในปัจจุบันมีความเกี่ยวเนื่องสู่ความมั่นคงในหลายรูปแบบ ครอบคลุมไปถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางสังคม ความมั่นคงของมนุษย์ ความมั่นคงทางสิ่งแวดล้อม เพราะทะเลจีนใต้ถือเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ทำให้มหาอำนาจรวมไปถึงประเทศในภูมิภาคให้ความสำคัญ

ทะเลจีนใต้มีพื้นที่ประมาณ 3.5 ล้านตารางกิโลเมตร ทะเลจีนใต้มีพื้นที่เชื่อมต่อกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มหาสมุทรแปซิฟิกตะวันตก เป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญของหลายประเทศ ที่ใช้ในการสัญจรจากช่องแคบมะละกาสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ด้านการประมงมีการจับปลา 16.6 ล้านตันต่อปี มีพันธุ์ปลา 3,365 ชนิด เป็นเส้นทางลำเลียงทรัพยากรสำคัญจากแหล่งผลิตประเทศตะวันออกเฉียงกลางเข้าสู่ประเทศในเอเชีย มีแนวปะการังรวมถึงหมู่เกาะ สแปรตลีย์ (Spratly) และหมู่เกาะพาราเซล (Paracel) ที่ประเทศโดยรอบใช้ในการอ้างสิทธิ์ครอบครองเนื่องจากการขยายอาณาเขตทางทะเลของประเทศ อันนำไปสู่สิทธิในการดำเนินการกับทรัพยากรที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตในอาณาเขต ถือเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญ

จากประเด็นความเห็นต่างของสิทธิในการครอบครองพื้นที่ในทะเลจีนใต้ จีนได้กล่าวอ้างสิทธิอธิปไตยเหนือพื้นที่ทะเลจีนใต้ ตามบันทึกประวัติศาสตร์สมัยราชวงศ์ฮั่นราว 2,000 ปีก่อน ซึ่งในการนี้ จีนได้ประกาศเอกสารในปี ค.ศ.1947 เมื่อจีนยังเป็นสาธารณรัฐจีน (Republic of China) โดยนาย Yang Huairan นักภูมิศาสตร์ชาวจีนได้ลากเส้นประ 11 เส้น เป็นรูปตัว U ครอบคลุมพื้นที่ที่จีนได้อ้างการครอบครองมาแต่ครั้งโบราณกาล ต่อมาปี ค.ศ.1949 นาย Mao Zedong ได้จัดตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนและรัฐบาลคอมมิวนิสต์ได้ประกาศเป็นตัวแทนจีนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย รวมทั้งเป็นเจ้าของสิทธิทางทะเลตามที่อ้างทั้งหมด ต่อมาปี ค.ศ.1952 สมัยของนายกรัฐมนตรี Zhou Enlai นาย Mao Zedong ได้ตัดสินใจแสดงไมตรีต่อเวียดนามมอบอ้างตั้งเกี่ยให้ จึงได้ยกเลิกเส้นประ 2 เส้น ทำให้การกล่าวอ้างของจีนเหลือ 9 เส้นจนถึงปัจจุบัน ในระหว่างที่ได้กล่าวอ้างสิทธินั้น จีนได้ดำเนินการเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง การสร้างสิ่งปลูกสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวกบนหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ การพัฒนาขีดความสามารถด้านการทหารอย่างรวดเร็ว การเคลื่อนกำลังทางเรือและทางอากาศ เพื่อแสดงสิทธิอธิปไตยในเขตที่ได้ทำการกล่าวอ้าง ทำให้สร้างความไม่พอใจให้กับประเทศที่มีการอ้างกรรมสิทธิ์ ประเทศมหาอำนาจโลกได้พยายามที่จะขัดขวางการขยายอำนาจของจีน โดยกล่าวถึง

ความชอบธรรมในเรื่องเสรีภาพการเดินเรือ รวมถึงความเหมาะสมในการดำเนินนโยบายอย่างแข็งกร้าวของจีนในการใช้กำลังเข้าแสดงสิทธิทางเขตแดนที่จีนได้กล่าวอ้าง

จะเห็นได้ว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการอ้างสิทธิในทะเลจีนใต้ รวมถึงความกดดันที่เกิดจากการแข่งขันของมหาอำนาจในพื้นที่ ส่งผลกระทบต่อประเทศในภูมิภาคโดยตรง มีการใช้กำลังทางเรือจากประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐ ฯ อย่างการร่วมซ้อมรบทางทะเลระหว่างสหรัฐกับอังกฤษที่ไม่เคยมีการปฏิบัติการร่วมกันในทะเลจีนใต้มาก่อน ในห้วง 11-16 มกราคม ค.ศ.2019 รวมถึงกลุ่ม The QUAD (Quadrilateral Security Dialogue) ที่ประกอบไปด้วยความร่วมมือด้านความมั่นคงจาก 4 ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น อินเดีย และออสเตรเลีย ถือเป็นความร่วมมือทางการเมืองและทางทหารกลุ่มแรก ๆ ในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ที่แม้กรอบความร่วมมือในบางประเด็นอาจจะไม่ตรงกัน แต่เป็นที่แน่นอนว่าประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐมีความประสงค์ที่จะปิดล้อมจีน แต่ประเทศที่มีภูมิประเทศใกล้ชิดจีนอย่างญี่ปุ่นและอินเดีย ก็ยังมีการพึ่งพิงซึ่งกันและกันกับจีนในเรื่องเศรษฐกิจ จึงทำให้กรอบความร่วมมือบางส่วนยังไม่สามารถบรรลุได้ แต่ถึงอย่างไรก็ตามก็เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความชัดเจนที่ต้องการเข้ากดดันจีนที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งประเทศที่เกิดข้อพิพาทร่วมกันกับจีนก็มีความพยายามที่จะหาข้อยุติกรณีพิพาทแต่ก็ยังไม่เป็นผลในการบรรลุข้อตกลงร่วมกัน

การเจรจาของประเทศที่มีข้อพิพาทร่วมกับจีนอย่างฟิลิปปินส์ได้มีความพยายามในการเจรจามาอย่างยาวนานนับตั้งแต่ฟิลิปปินส์ได้รับเอกราชตั้งแต่ ค.ศ. 1946 ฟิลิปปินส์ได้รับการสนับสนุนกับสหรัฐ ฯ ที่มีความร่วมมือกันทางทหารและอนุญาตให้สหรัฐ ฯ สามารถที่จะตั้งฐานทัพในประเทศได้ และญี่ปุ่นที่ให้การสนับสนุนในเรื่องของความมั่นคง ทั้งสองประเทศเป็นแรงที่สนับสนุนให้ฟิลิปปินส์มีแรงที่สามารถต่อรองเจรจากับจีนที่มีอำนาจทางทหารที่เหนือกว่าได้ รวมถึงการดำเนินนโยบายสองทางของฟิลิปปินส์ที่เจรจาทวิภาคีกับจีนเพื่อยกระดับความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการทำให้ลดระดับความตึงเครียดเรื่องข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ แต่ความสัมพันธ์กับมหาอำนาจอย่างสหรัฐ ฯ มีสะดุดอยู่บ้างในช่วงการเปลี่ยนอำนาจของฟิลิปปินส์แต่ก็สามารถประคับประคองความสัมพันธ์จนถือได้ว่าเป็นกำลังสำคัญที่สนับสนุนฟิลิปปินส์ตั้งแต่ต้นจนปัจจุบัน ซึ่งในระหว่างที่สะดุดได้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้ฟิลิปปินส์ต้องตัดสินใจเด็ดขาดในการใช้อำนาจของกฎหมายระหว่างประเทศเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้ทั้งโลกเห็นว่าจีนได้ใช้อำนาจที่เหนือกว่ามาข่มประเทศที่ด้อยกว่า โดยการตัดสินใจยื่นคำร้องต่อศาลอนุโตตุลาการระหว่างประเทศ ที่กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ เมื่อ 22 มกราคม ค.ศ.2013 โดยได้อ้างตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982 (United Nations Convention on the Law of the Sea : UNCLOS 1982) ในข้อกฎหมายให้สิทธิอธิปไตยแก่รัฐชายฝั่งในการขยายเขตไหล่ทวีป (Continental Shelf) ออกจากชายฝั่งได้ไม่เกิน 350 ไมล์ทะเล กับการที่จีนได้เข้าแทรกแซงการทำประมงและทำการสำรวจน้ำมันด้วยการสร้างเกาะเทียม ถือว่าจีนได้ทำการขัดต่ออนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทางทะเล และก่อนหน้าไม่นานที่ศาลโลกจะทำการตัดสินชี้ขาดซึ่งมีแนวโน้มว่าศาลโลกจะตัดสินให้จีนไม่มีสิทธิอธิปไตยในทะเลจีนใต้ กระทรวงกลาโหมของจีนก็ได้ประกาศออกมาว่าคำตัดสินของศาลโลกจะ

ไม่ส่งผลกระทบต่อสิทธิอธิปไตยของจีนในพื้นที่ทะเลจีนใต้ ถือเป็น การแสดงจุดยืนของจีนด้วยความแข็งแกร่งว่า จานศาลโลกได้ประกาศคำตัดสินออกมาเมื่อ 12 กรกฎาคม ค.ศ.2016 ให้มีการยกเลิกอธิปไตยที่จีนได้ กล่าวอ้างขึ้นในทะเลจีนใต้ ถือเป็น การสร้างความชอบธรรมให้สหรัฐฯ กับญี่ปุ่นที่ได้เป็นผู้สนับสนุน เรื่องความมั่นคงให้กับฟิลิปปินส์มาตั้งแต่ต้น แต่คำตัดสินนั้นก็ไม่ได้ทำให้จีนลดความพยายามที่จะ ยกเลิกคำกล่าวอ้างแต่อย่างใด การปฏิบัติของจีนยังเป็นไปตามที่จีนแสดงจุดยืนตามที่เปิดเผยออกมา ก่อนที่ศาลโลกจะประกาศคำตัดสิน

อย่างไรก็ตามจีนและประเทศที่เกี่ยวข้องพยายามหาทางออก ในการเผชิญหน้ากับความตึงเครียดในพื้นที่ทะเลจีนใต้ การที่อาเซียนแสดงบทบาทนำในภูมิภาคแต่แนวทางการปฏิบัติ (Code of Conduct: COC) ที่เกี่ยวกับข้อพิพาทนี้ก็ยังไม่มีความชัดเจน ก็เป็นทางออกที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จ สำหรับโจททย์ทะเลจีนใต้นี้ ทำให้ประเทศที่เกี่ยวข้องรวมถึงฟิลิปปินส์ยังต้องหาทางออกร่วมกันเพื่อกำหนดแนวทางในการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ทะเลจีนใต้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดสันติภาพและรักษาแหล่งทรัพยากรที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลกให้คงอยู่ต่อไป

คำถามวิจัย ฟิลิปปินส์ดำเนินการอย่างไรเพื่อจัดการกับผลกระทบด้านความมั่นคงจากการดำเนินการของจีนในกรณีพิพาททะเลจีนใต้ ห้วง ค.ศ.2010 - ค.ศ.2016

วัตถุประสงค์การวิจัย 1. เพื่อศึกษาการดำเนินนโยบายของประเทศจีนในการขยายอาณาเขตทางทะเลบริเวณทะเลจีนใต้

2. เพื่อศึกษาการดำเนินการของประเทศฟิลิปปินส์หลังจากการดำเนินการของจีนที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติทางทะเล

ทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยต้องการชี้ให้เห็นถึงการดำเนินการของรัฐที่ต้องการแสดงออกถึงความต้องการที่จะครอบครองสิทธิอาณาเขตทางทะเลในบริเวณทะเลจีนใต้ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ประเภทที่ 1 งานเขียนที่มองถึงความแข็งแกร่งของจีน ในการแสดงความเป็นมหาอำนาจเป็นเหตุให้นำไปสู่ นโยบายความมั่นคงในการแสดงสิทธิ์พื้นที่บริเวณทะเลจีนใต้ ประเภทที่ 2 ข้อมูลที่ฟิลิปปินส์แสดงถึงความไม่พอใจ โดยการฟ้องต่อศาลอนุญาโตตุลาการถาวรถึงการกระทำที่ไม่เป็นไปตามระเบียบสากลของจีน และแนวทางปฏิบัติขององค์การระหว่างประเทศในภูมิภาคอย่างอาเซียนเป็นเครื่องมือให้มหาอำนาจอย่างจีนปฏิบัติตาม

งานเขียนที่มองว่าประเทศจีนแสดงออกถึงเป็นมหาอำนาจโลกและมีความต้องการครอบครองพื้นที่ทะเลจีนใต้อย่างชัดเจนนั้น ปรากฏชัดเจนในงานเขียนของ ร้อยเอก กมล มหาภิรมย์ (2014) ในจุลสารความมั่นคง ฉบับที่ 143-144 เรื่อง นโยบายด้านความมั่นคงของจีนในทะเลจีนใต้ พบว่า สิ่งที่ยึดมั่นและนำมาใช้เป็นเครื่องมือที่ทำให้จีนก้าวมาเป็นประเทศที่แข็งแกร่ง ถูกแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ การทูต เศรษฐกิจ และการทหาร ทั้ง 3 สิ่งนี้ เป็นสิ่งที่ทำให้ประเทศจีนเริ่มเปลี่ยนนโยบายเรื่องความมั่นคงในทะเลจีนใต้แข็งแกร่งมากขึ้น อีกทั้งการดำเนินนโยบายได้เริ่มเปลี่ยนการส่งเสริมความสัมพันธ์จากพหุภาคีไปสู่ทวิภาคีเป็นหลัก อีกทั้งยังเพิ่มความสำคัญด้านการทหารรวมทั้งเสริมสร้างความแข็งแกร่งและพัฒนาศักยภาพกองทัพเรือในทะเลจีนใต้¹

จีนซึ่งนำโดยผู้นำ Xi Jinping ในการกล่าวสุนทรพจน์ ในปี ค.ศ.2012 กล่าวถึง 4 แกนสำคัญในการพาจีนก้าวขึ้นสู่ความสำเร็จ และหนึ่งในนั้นได้แสดงความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าที่จะสานฝันในวิสัยทัศน์ Chinese Dream ผ่านนโยบายเส้นทางสายไหม โดยมีเส้นทางสายไหมเดิมที่มีมาแต่ครั้งโบราณพัฒนาต่อยอดตามเส้นทางบก และเส้นทางสายไหมทางทะเล ทะเลจีนใต้นับได้ว่าเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญในกำหนดเส้นทางเข้าออกจากจีนแผ่นดินใหญ่² ซึ่งการอ้างสิทธิ์ของจีนได้ถูกแย้งจากประเทศที่มีกรณีพิพาทร่วม แต่จีนก็ได้แสดงจุดยืนว่าเป็นสิทธิ์ของจีนแม้จะมีกฎหมายระหว่างประเทศแล้วในการกล่าวอ้างเส้นประ 9 เส้นของจีน จีนได้ชี้แจงว่าระหว่าง ค.ศ.1947 – ค.ศ.1970 ไม่มีประเทศใด รวมทั้งประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือผู้ปกครองในอดีตประท้วงแต่ประการใด ทำให้จีนได้ยึดถืออาณาเขตทางทะเลที่กล่าวอ้างว่าเป็นของจีนมาแต่ก่อน

นอกจากนี้ งานที่ศึกษานโยบายเส้นทางสายไหมในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ของจีนยังพบว่า การที่จีนได้พัฒนาและกำหนดเป้าหมาย ด้านเศรษฐกิจ การเมืองและความมั่นคง เพื่อให้สถานภาพของจีนยกระดับเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ซึ่งเป้าหมายทุกส่วนสนับสนุนซึ่งกันและกัน ทำให้มีความเป็นไปได้ที่จีนจะดำเนินนโยบายแล้วประสบความสำเร็จตามความฝันของจีน (Chinese Dream) ซึ่งกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ก็เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายเส้นทางสายไหมทางทะเล³ การที่จีนมีเป้าหมายตามความฝันของจีนเป็นเหตุให้การพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพเรือจีนสอดคล้องกัน ตามแนวทางของจีนทำให้การขยายอิทธิพลทางทะเลมีผลต่อความขัดแย้งในทะเลจีนใต้อย่างชัดเจน อัน

¹ ร้อยเอก กมล มหาภิรมย์, "นโยบายความมั่นคงของจีนในทะเลจีนใต้," จุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ 143-144 (2557).

² XI JINPING *The Governance of China*, (Foreign Languages Press Co. Ltd, Beijing, China, 2014: Foreign Languages Press Co. Ltd, 2014).

³ ชนกพร ทองตากรณ์ และ สมปฤณ นิยมไทย, "การวิเคราะห์ " เส้นทางสายไหมในคริสต์ศตวรรษที่ 21" ของจีนกับความมั่นคงของประเทศไทย," วารสารรัฐประศาสนศาสตร์, วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ ปากเกร็ด นนทบุรี.

เป็นเหตุให้ประเทศเล็กกว่าจำเป็นต้องหาเครื่องมือหรือประเทศมหาอำนาจจากนอกภูมิภาคเข้ามา
ดูแลอำนาจกับจีน⁴

อย่างไรก็ตามการก้าวขึ้นเป็นมหาอำนาจของจีนยังมีอีกด้านที่สำคัญคือด้านเศรษฐกิจ การ
พัฒนาด้านเศรษฐกิจของจีนตั้งแต่ห้วงสงครามเย็นตั้งแต่ปี ค.ศ.1950 เป็นต้นมา การปฏิรูปเศรษฐกิจ
ทำให้จีนพัฒนาอย่างก้าวกระโดดเป็นที่ยอมรับจนกระทั่งมีบทบาทในเวทีโลก ถึงขนาดได้เก้าอี้ของ
องค์การสหประชาชาติแทนที่ไต้หวัน การตัดสินใจออกห่างโซเวียตและเข้าหาสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็น
แกนนำของฝ่ายโลกเสรี ถือเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้จีนสามารถดำเนินกลยุทธ์ทาง
การตลาดจนสามารถส่งเสริมความมั่นคงของประเทศ⁵ นับเป็นรากฐานสำคัญในการก้าวขึ้นเป็น
มหาอำนาจในภูมิภาค

แต่ก็ยังมีข้อสังเกตให้เห็นว่าในงานวิจัยของ พลเรือตรี เทิดเกียรติ อ่อนเมือง เรื่องบทบาทจีน
ต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กับแนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล
ของไทย ชี้ให้เห็นว่าแม้แนวทาง Belt and Road Initiative : BRI ของจีนจะมีเป้าหมายในการช่วย
พัฒนาเศรษฐกิจและการค้าในภูมิภาค แต่นัยสำคัญของเป้าหมายล้วนเป็นประโยชน์มหาศาลแก่จีน
อันได้แก่ เส้นทางหลักในการสัญจรเรือ (SLOC) ในทะเลจีนใต้ แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ความสะดวก
ในการคมนาคมและสามารถครอบครองทรัพยากรธรรมชาติในทะเลพื้นที่ทะเลจีนใต้นี้ถือเป็นการต่อ
ยอดและเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจในชาติของจีนอย่างก้าวกระโดด เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ทำให้
จีนเป็นมหาอำนาจในภูมิภาค (Hegemony)⁶

สถานการณ์ในพื้นที่ทะเลจีนใต้จากที่กล่าวมาส่งผลให้เกิดความตึงเครียดเพิ่มมากขึ้น
ตามลำดับ การกล่าวอ้างสิทธิ์ในพื้นที่ของจีนที่เป็นมหาอำนาจในภูมิภาค ประกอบกับนโยบาย BRI ทำ
ให้จีนยังมีความต้องการพื้นที่ในบริเวณทะเลจีนใต้ ส่งผลให้เกิดความไม่พอใจของประเทศในภูมิภาคที่
มีการอ้างกรรมสิทธิ์ และก็ยังหาแนวทางการปฏิบัติ COC ร่วมกันไม่ได้แม้จะมีความพยายามมาก่อน
หน้าแล้ว เป็นเหตุผลให้ประเทศที่มีอิทธิพลน้อยกว่าให้เครื่องมือที่มีความเป็นสากลอย่างอนุสัญญา
สหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982 เข้ามาช่วยประกอบเหตุผลให้การอ้างสิทธิ์มีน้ำหนัก
มากยิ่งขึ้น แต่เมื่อจีนก็ยังยืนยันที่จะคงคำกล่าวอ้างเส้นประ 9 เส้น ส่งผลให้เกิดการตั้งมหาอำนาจโลก
อย่างสหรัฐอเมริกาเข้ามามีส่วนร่วมกับข้อพิพาทในภูมิภาค ซึ่งอเมริกาก็มีจุดยืนตามคำแถลงของ
Hillary Clinton ที่กล่าวว่า ทะเลจีนใต้เป็นพื้นที่ที่มีสิทธิเสรีในการเดินเรือ คำกล่าวนี้ถือเป็นการ
ยืนยันว่าสหรัฐอเมริกาเห็นชอบกับการยึดถือกฎระเบียบที่เป็นสากลอย่าง UNCLOS 1982 ซึ่งเป็นการ

⁴ พลเรือโท ช่อฉัตร กระเทศ, "ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนใน
ทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย" (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2560).

⁵ Wayne M.Morrison, *China's Economic Rise: History, Trends, Challenges and Implications for The
United States* (2019).

⁶ พลเรือตรี เทิดเกียรติ อ่อนเมือง, "บทบาทจีนต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) กับแนวทางการพัฒนา
ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลของไทย" (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2560).

สอดคล้องกับการกล่าวอ้างของประเทศในภูมิภาครวมถึงฟิลิปปินส์ ในการนี้หากจะให้เกิดความสงบในพื้นที่อย่างรวดเร็วที่สุด ประเทศที่เกี่ยวข้องควรที่จะหาแนวทางการปฏิบัติ COC ร่วมกันต่อไป

ทั้งนี้หากเปรียบเทียบการดำเนินการในพื้นที่ทะเลจีนใต้ระหว่างจีนกับฟิลิปปินส์ในช่วงยุคสงครามเย็น ถือว่าฟิลิปปินส์มีความพยายามมากกว่าจีน ฟิลิปปินส์ดำเนินการต่อเนื่องมาโดยตลอดแม้จะมีการเปลี่ยนรัฐบาลก็ตาม แต่ก็ไม่เคยทิ้งความคิดในการแสดงอธิปไตยเหนือการอ้างสิทธิ์ในพื้นที่พิพาท มีการดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมทั้งกฎหมายภายในประเทศโดยการออก พรบ. ขึ้นมารองรับ และกฎหมายระหว่างประเทศอย่าง UNCLOS 1982 อีกทั้งยังมีการใช้ประโยชน์จากการเป็นพันธมิตรกับสหรัฐเพื่อขัดขวางการดำเนินการของจีน เพื่อเพิ่มความมั่นคงในการป้องกันประเทศ⁷

ฟิลิปปินส์ภายใต้การนำของ Benigno Aquino ตั้งแต่ปี ค.ศ.2010 ได้ดำเนินนโยบายส่งเสริมความร่วมมือกับสหรัฐฯ อีกทั้งได้หารือกับสหรัฐฯ ถึงการรับประกันความปลอดภัยภายใต้ Mutual Defense Treaty Between the Republic of the United States of America หรือ MDT 1951 และสนับสนุนสหรัฐฯ ทางด้านการทหารในประเทศฟิลิปปินส์ เพื่อสร้างสมดุลทางอำนาจกับจีนในประเด็นพื้นที่พิพาทมีนโยบายในการปกป้องดินแดนจากการสนับสนุนด้านการทหารจากสหรัฐฯ เพื่อจำกัดการขยายอิทธิพลของจีนในภูมิภาค จึงเป็นเหตุให้ความสัมพันธ์ระหว่างฟิลิปปินส์กับจีนตึงเครียดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้⁸

ภายหลังเมื่อความสัมพันธ์ระหว่างฟิลิปปินส์กับจีนลดลงจนถึงขั้นการปะทะกันระหว่างเรือสำรวจแผ่นดินไหวฟิลิปปินส์กับเรือลาดตระเวนของจีนที่ Reed Bank ในมิถุนายน 2010 การปะทะในครั้งนี้ทำให้ฟิลิปปินส์ต้องทบทวนและริบหาทางป้องกันประเทศจนเกิด Armed Forces of the Philippines หรือ AFP ในทะเลจีนใต้ และกระชับความสัมพันธ์กับสองพันธมิตรสำคัญอย่างสหรัฐฯ และญี่ปุ่น รวมถึงตั้งคณะทางด้านกฎหมายและการทูต⁹

แรงผลักดันฟิลิปปินส์ให้เพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันประเทศ จากเหตุที่ไม่สามารถใช้กำลังเข้าบังคับใช้กฎหมายในอาณาเขตทางทะเลของประเทศตนเอง ตามที่อ้างจากกฎหมายระหว่างประเทศ UNCLOS 1982 ได้ เหตุการณ์การเผชิญหน้าระหว่างสองประเทศที่มีพื้นที่พิพาททับซ้อนกันอยู่มีอย่างต่อเนื่อง ส่วนมากจะเป็นการทำการประมงทั่วไปเพื่อการดำรงชีพตามครัวเรือน โดยเกือบ

⁷ Chih-Mao Tang, *Maritime and Territorial Disputes in The South China Sea Faces of Power and Law in The Age of China's Rise*, Power, International law , and the Philippine hedging strategy in the South China Sea, (2 Park Sq, Milton, Abingdon, England: Routledge, 2021).

⁸ Renato Cruz De Castro, "The Duterte Administration's Foreign Policy: Unravelling the Aquino Administration's Balancing Agenda on an Emergent China," *SAGE Journals* 35, no. 3 (2016), <https://doi.org/10.1177/186810341603500307>.

⁹ Tang, *Maritime and Territorial Disputes in The South China Sea Faces of Power and Law in The Age of China's Rise*.

ทั้งหมดจะสิ้นสุดด้วยการที่ตักเตือนกันและกัน ทำการแสดงสิทธิอธิปไตยตามที่ประเทศของตนได้แสดงสิทธิในพื้นที่ แต่เหตุการณ์ความตึงเครียดในการเผชิญหน้ากันระหว่างกำลังของสองประเทศที่สั่นคลอนถึงความสัมพันธ์ คือเหตุการณ์บริเวณ Scarborough Shoal ในปี ค.ศ.2012 จากการที่เครื่องบินลาดตระเวนของฟิลิปปินส์ตรวจพบเรือประมงจีน จำนวน 8 ลำ รุกล้ำน่านน้ำเข้าทำการประมงผิดกฎหมายของตนใน Scarborough Shoal แต่ขณะที่กองทัพเรือฟิลิปปินส์กำลังเข้าบังคับใช้กฎหมาย กลับถูกขัดขวางโดยกำลังทางเรือของจีน และจบด้วยการตกลงถอนกำลังออกจากพื้นที่ทั้งสองฝ่าย แต่จีนกลับเป็นฝ่ายตั้งกำลังในพื้นที่ต่อเมื่อฟิลิปปินส์ถอนกำลัง¹⁰ เหตุการณ์นี้ส่งผลให้ฟิลิปปินส์เห็นความวิกฤติของขีดความสามารถในด้านการป้องกันประเทศส่งผลถึงความมั่นคงของชาติ ฟิลิปปินส์ได้เสนอแผนขยายกองทัพ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถ ยกระดับประสิทธิภาพการรบในทุกมิติ เป็นยุทธศาสตร์ 15 ปี เพื่อเสริมความปลอดภัยให้กับรัฐของตนอย่างสูงสุด¹¹

ฟิลิปปินส์ได้ดำเนินการเพื่อพยายามปกป้องสิทธิอธิปไตยอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการที่สำคัญประการหนึ่งในความพยายามรักษาสีของดินคือ การยื่นคำร้องต่อศาลอนุญาโตตุลาการถาวรที่กรุงเฮก เมื่อ 22 มกราคม ค.ศ.2013 จากนั้นได้มีคำตัดสินออกมาในปี ค.ศ.2016 ว่าคำอ้างสิทธิของจีนในทะเลจีนใต้ได้ขัดต่ออนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (UNCLOS 1982) อีกทั้งศาลได้ปฏิเสธสิทธิจากประวัติศาสตร์ของจีนในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ซึ่งการให้เหตุผลของจีนไม่เป็นที่น่าพอใจ การจำกัดสิทธิการทำประมง เป็นการลดขอบเขตอำนาจตามความต้องการของตนเองผิดหลักนิติศาสตร์ อีกทั้ง Scarborough Shoal กับ Spratly ไม่ตรงกับนิยามของคำว่า “เกาะ”¹²

ภายหลังจากคำตัดสินจากอนุญาโตตุลาการเมื่อประธานาธิบดี Duterte ก้าวขึ้นสู่อำนาจ แม้ฟิลิปปินส์จะได้เปรียบจากคำตัดสินให้ยกเลิกสิทธิอธิปไตยตามที่จีนได้อ้างสิทธิในพื้นที่พิพาท อีกทั้งได้สร้างความชอบธรรมให้กับประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐฯ ในการเข้าช่วยเหลือด้านความมั่นคง แต่ความสัมพันธ์ระหว่างฟิลิปปินส์กับจีนกลับดูสวนทางกับเหตุการณ์ มีการเข้าหากันมากขึ้นระหว่างสองประเทศ รวมถึงมีการเจรจาวิภาคีต่อกัน และ Duterte ได้ยุติการลาดตระเวนร่วมระหว่างกองทัพฟิลิปปินส์กับกองทัพสหรัฐฯ ในน่านน้ำของประเทศ โดยให้เหตุผลว่าเป็นการป้องกันการยั่วยุต่อ

¹⁰ Renato Cruz De Castro, *The South China Sea Maritime Dispute*, The 2012 Scarborough Shoal stand-off, (De La Salle University, 2014).

¹¹ Jaime Laude, "Philippine Navy Needs P500B to upgrade war capability," *Philstar Global* (Unit 909 and 910, The Infinity Tower, 26th Street, Bonifacio Global City, Taguig City, Metro Manila, Philippine) 2012.

¹² N 2013-19 In The Matter of The South China Sea Arbitration, (Permanent Court of Arbitration 12 July, 2016).

ประเทศเพื่อนบ้าน จากเหตุการณ์นี้ยิ่งชัดเจนถึงความตั้งใจของฟิลิปปินส์ว่ายังมีความต้องการพึ่งพาจากจีนในด้านของเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาประเทศ¹³

จากการศึกษาวรรณกรรมในข้างต้นนั้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า จีนมีการดำเนินนโยบายของตนเองโดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินนโยบายด้านความมั่นคง ที่มีการเพิ่มกำลังทางทหารและการสร้างพื้นที่เกาะเทียมในพื้นที่พิพาทในทะเลจีนใต้ โดยที่การกล่าวอ้างของจีนในพื้นที่พิพาทขัดต่ออนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทางทะเลที่มีความเป็นสากล บทความนี้จะชี้ให้เห็นว่าสิ่งที่ทำให้จีนมีความมั่นใจในการดำเนินนโยบาย คือการที่จีนสร้างรากฐานประเทศตนเองในด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ และทางทหาร จนมีความเข้มแข็งขึ้นมาท้าทายมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นการส่งผลกระทบต่อประเทศคู่พิพาทอย่างฟิลิปปินส์ และฟิลิปปินส์ได้พยายามป้องกันสิทธิอธิปไตยของชาติทางทะเล เพิ่มความปลอดภัยให้กับประเทศชั้นสูงสุด โดยการกำหนดแผนการป้องกันประเทศ นโยบายพัฒนาศักยภาพในด้านการป้องกันประเทศ พัฒนากำลังด้านการทหาร เพื่อรักษาอำนาจที่ประเทศของตนมีอย่างสูงสุดโดยไม่ก้าวร้าวเพื่อหลีกเลี่ยงการสูญเสีย อันจะนำมาซึ่งการเปลี่ยนสถานะความสัมพันธ์กับประเทศอื่น ดังนั้นผู้จึงเลือกใช้แนวคิด Neo-Realism มาเป็นแนวทางการวิเคราะห์งานวิจัยชิ้นนี้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงแนวคิดที่จีนพยายามก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจในภูมิภาคและสามารถท้าทายประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาได้อย่างในปัจจุบัน

กรอบการวิจัย

ผู้วิจัยจะใช้แนวคิด Realism โดยนักวิชาการที่พัฒนาแนวคิดนี้อย่าง Kenneth Waltz เป็นทฤษฎี Neo-Realism ถูกเขียนครั้งแรกในปี ค.ศ.1979 ได้กล่าวถึงการสร้างสมดุลแห่งอำนาจในระบบระหว่างประเทศ ซึ่งหากมองในมุม Offensive Realist ได้กล่าวถึงการใช้อำนาจ อิทธิพล กำลังทหาร เข้ายึดครองรัฐอื่นๆ ควบคุมระบอบการปกครอง ทำการขยายอาณาเขต เพื่อการันตีความปลอดภัยของรัฐตน โดย Mearsheimer ได้กล่าวว่า Offensive Realism เป็นโครงสร้างที่ทำให้รัฐแสวงหาอำนาจไปเรื่อยๆ โดยมีเป้าหมายคือการครองโลก ปัจจัยที่ประกอบให้รัฐจะทำการขยายตัวได้ประกอบไปด้วย นโยบายทางเศรษฐกิจ นโยบายทางการเมือง และนโยบายทางการทหาร เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจโดยกำไรที่ได้จากการบุกนั้นมากกว่าต้นทุนที่ใช้ในการบุก ซึ่งผู้ที่ทำชิงอำนาจจะอ่อนแอลงอีกด้วย อีกทั้งรัฐที่หลงผิดเท่านั้นที่เชื่อว่าอำนาจในปัจจุบันเพียงพอแล้วจนพลาดโอกาสที่จะเป็นมหาอำนาจในภูมิภาค รวมถึงการขยายอำนาจในภูมิภาค เพราะหากพลาดโอกาสไปรัฐอื่นก็จะคว้าโอกาสนั้น Organski กล่าวได้เสริมด้วยว่าสงครามเชิงป้องกันเป็นการชะลอการขึ้นอำนาจของรัฐผู้ทำ

¹³ Jennie Joyce Candice and Anak Agung Banyu Perwita, "The "Equi-Balancing" Foreign Policy of the Philippines toward China: The Implementation of the Philippines' cooperative Maritime Diplomacy to China in the South China Sea Dispute," *Jurnal Studi Diplomasi dan Keamanan* 13 (2021), <https://doi.org/10.31315/jsdk.v13i1.4408>.

ซึ่งอำนาจ แต่ในมุมมองของ Defensive Realist มองว่าการขยายอำนาจ ปิดล้อมรัฐอื่นเป็นสิ่งที่อันตราย ทุกระดับภายในรัฐของตนจะรับรู้ได้ถึงความเสี่ยง ความสูญเสียที่เกิดขึ้น จึงมองว่ารัฐที่มีความสมดุลกับผู้รุกรานจะส่งผลให้การรุกรานประสบผลสำเร็จยากขึ้น ซึ่ง Robert Jervis กล่าวในเชิงการป้องกันความขัดแย้งอาจมีความจำเป็นเมื่อรัฐถูกคุกคามแล้วมีความรู้สึกไม่ปลอดภัย เป็นเหตุให้ไม่สามารถที่จะประนีประนอมกันได้ ในขณะที่ Joseph Grieco กล่าวว่ารัฐพยายามป้องกัน เพิ่มความปลอดภัยของรัฐอย่างสูงสุดโดยไม่กระทำพฤติกรรมที่ก้าวร้าวหลีกเลี่ยงการสูญเสียให้มากที่สุด และ Kenneth Waltz ได้กล่าวว่าความปลอดภัยคือจุดสูงสุด

การมองถึงโครงสร้างของทั้ง Offensive Realist กับ Defensive Realist โดย Jervis ได้กล่าววาระระหว่างประเทศไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนรัฐในการแสวงหาอำนาจสูงสุด โครงสร้างของระบบต้องคำนึงถึงเรื่องภูมิศาสตร์ของรัฐ เทคโนโลยี และปัจจัยอื่นที่เป็นสิ่งสนับสนุนความเข้มแข็งของรัฐด้วย อาทิ การทหาร สังคม การทูต เป็นต้น โดย Van Evera ได้สนับสนุนความคิดนี้ ได้กล่าวว่าเทคโนโลยีทำให้การยึดครองเป็นสิ่งที่ยากขึ้น ส่งผลให้มีความปลอดภัยมากขึ้น การทูตระหว่างประเทศมากขึ้น จึงเป็นเหตุให้รัฐมีความสัมพันธ์ระหว่างกันมากยิ่งขึ้นเมื่อเทคโนโลยีมีพัฒนาการที่มากขึ้น

การกระจายอำนาจระหว่างรัฐในระบบระหว่างประเทศเป็นสิ่งที่สร้างความหวาดกลัวให้เกิดขึ้นได้เช่นกัน โดยการกระจายอำนาจมีหลายรูปแบบ ขั้วอำนาจเดียว (Unipolar) สองขั้วอำนาจ (Bipolar) และหลายขั้วอำนาจ (Multipolar) โดยนักสังคมนิยมใหม่ด้าน Offensive กับ Defensive เห็นพ้องต้องกันว่ากระจายอำนาจแบบ Bipolar การสร้างสมดุลและเกิดเสถียรภาพในระบบระหว่างประเทศมากที่สุด เกิดสงครามน้อยที่สุดหากเทียบตามสถิติ รวมทั้งก่อให้เกิดมหาอำนาจของโลกเกิดความกลัวน้อยที่สุด

การดำเนินการของฟิลิปปินส์ได้สอดคล้องกับอีกหนึ่งแนวทางคือ การสร้างสมดุลของอำนาจ (The Balance of Power) ในระบบระหว่างประเทศถือได้ว่าความสมดุลมีอยู่ระหว่างประเทศตามธรรมชาติ ถ้าในระบบระหว่างประเทศมีความสมดุลเมื่อมีฝั่งใดฝั่งหนึ่งถูกลดทอนอำนาจ ในเวลาไม่นานก็จะสามารถฟื้นฟูอำนาจกลับมาได้เหมือนเดิม หรือหากจะเปรียบเทียบเปรยว่าในขณะที่ธรรมชาติเกลียดสูญญากาศ การเมืองระหว่างประเทศก็เกลียดอำนาจที่ไม่สมดุลเช่นกัน หรืออาจเรียกแนวทางนี้ได้ว่าเป็นการปรับสมดุลแห่งอำนาจให้มีความใกล้เคียงกันในแต่ละฝั่ง อำนาจไม่ทางมากจนเกินไปอันจะนำมาซึ่งสงครามแห่งความขัดแย้ง เพื่อตอบสนองความต้องการยึดครองเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจที่มากขึ้น โดยฟิลิปปินส์ตระหนักว่าอำนาจที่มีของตนนั้นไม่สามารถที่จะทัดเทียมมหาอำนาจในภูมิภาคอย่างจีนได้ ไม่ว่าจะเป็นด้านการทหาร เศรษฐกิจ หรือเทคโนโลยี ฟิลิปปินส์ได้ทำการสร้างสมดุลโดยเริ่มพัฒนาศักยภาพในการป้องกันประเทศ อีกทั้งให้มหาอำนาจโลกอย่างสหรัฐฯ เข้ามามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนตนเรื่องความมั่นคง รวมถึงญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศสำคัญในภูมิภาค โดยทั้งสองประเทศสำคัญก็ดำเนินการช่วยเหลือหรือจะถือได้ว่า ระบบระหว่างประเทศสร้างแรงจูงใจให้รัฐ มอง

หาโอกาสที่จะได้รับอำนาจโดยแลกกับคู่แข่ง และใช้ผลประโยชน์จากสถานการณ์เหล่านั้น เมื่อผลประโยชน์มากกว่าต้นทุน ซึ่งทั้งสองประเทศก็มองว่าการสกัดกั้นการขยายอิทธิพลของจีนถือได้ว่าเป็นผลประโยชน์ของประเทศ สิ่งเหล่านี้ทำให้เห็นได้ว่าฟิลิปปินส์พยายามรักษาดุลยภาพระบบระหว่างประเทศด้วยการเพิ่มกำลังภายในประเทศ และการสร้างระบบพันธมิตร เพื่อให้เกิดความสมดุลในระบบระหว่างประเทศมากขึ้น เพื่อเป็นสิ่งรับประกันความมั่นคงให้กับประเทศของตนได้มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยจะนำแนวคิดนี้มาประกอบการวิจัยวิเคราะห์การดำเนินนโยบายของจีนและฟิลิปปินส์ โดยจีนมีความต้องการขยายประเทศให้มีอำนาจมากขึ้น มีอิทธิพลในภูมิภาคมากขึ้น ต้องการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ทะเลจีนใต้เพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นการสนับสนุนการเติบโตของประเทศ การได้ทะเลจีนใต้เข้าเป็นสิทธิอธิปไตยของจีน ซึ่งถือเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญในภูมิภาค สามารถตอบสนองต่อโครงการ BRI อันจะเป็นสิ่งสนับสนุนให้จีนมีอิทธิพลสูงขึ้นอย่างก้าวกระโดด สิ่งที่จีนพยายามเข้ายึดครองอันจะนำไปสู่การพัฒนายกระดับเศรษฐกิจให้สูงยิ่งขึ้น ส่งผลไปถึงโครงสร้างภายในประเทศ การทหาร อีกทั้งยังเป็นการชะลอประเทศในภูมิภาคไม่ให้พัฒนาขึ้นมาทางซึ่งความเป็นมหาอำนาจในภูมิภาคโดยง่าย

ในขณะที่ฟิลิปปินส์พยายามสร้างความสมดุลกับประเทศคู่พิพาทอย่างจีน อีกทั้งพยายามป้องกันรักษาสถานะความสัมพันธ์ระหว่างกัน (Status quo) เพื่อความปลอดภัยของรัฐ เป็นหลักการ Defensive Realism ที่ฟิลิปปินส์ดำเนินมาตั้งแต่ต้น หลีกเลี่ยงการปะทะระหว่างกัน ในมุมด้านอิทธิพลของฟิลิปปินส์ยังถือเป็นรองจีนอยู่มากไม่ว่าจะเป็นการทหาร เศรษฐกิจ แต่ฟิลิปปินส์ได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐฯ และญี่ปุ่นในเรื่องความมั่นคง ทำให้ฟิลิปปินส์สามารถที่จะมีน้ำหนักในระบบระหว่างประเทศที่ยังสามารถทัดทานอิทธิพลจากจีนได้ แม้ในบางสถานการณ์ฟิลิปปินส์มีความได้เปรียบ ความชอบธรรมในการได้สิทธิอธิปไตยในพื้นที่พิพาทเหนือจีน แต่ฟิลิปปินส์เลือกที่จะรักษาระดับความสัมพันธ์ไปจนถึงพัฒนาระดับความสัมพันธ์กับจีนแบบทวิภาคีในเรื่องเศรษฐกิจ จะเห็นได้ว่าฟิลิปปินส์มีการดำเนินนโยบายโดยรักษาสมดุลระหว่างกันได้ดี รวมทั้งสหรัฐฯ ที่สอดคล้องกับนโยบาย Offshore Balancing ของตนที่ทัดทานอำนาจของจีน ไม่ให้สามารถที่จะก้าวขึ้นมาท้าทายอำนาจตนที่เป็นมหาอำนาจโลกได้โดยง่าย

งานวิจัยชิ้นนี้ต้องการนำเสนอการดำเนินการของฟิลิปปินส์ผลกระทบด้านความมั่นคงของประเทศ จากการดำเนินการของจีนในพื้นที่พิพาททะเลจีนใต้ โดยภายใต้มุมมอง Defensive Realist จะเห็นได้ว่าเพิ่มมาตรการด้านการป้องกันประเทศพยายามปกป้องสิทธิอธิปไตยของชาติทางทะเล พัฒนาแผนป้องกันประเทศ พัฒนาศักยภาพขีดความสามารถในการรบทุกมิติ รวมถึงเพิ่มพันธมิตรเพื่อเพิ่มความมั่นคงของประเทศมากยิ่งขึ้น

ระเบียบวิธีวิจัย

1. งานวิจัยนี้จะใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) โดยวิจัยจากงานเอกสารเป็นหลัก อาทิ รายงานวิจัย วารสาร ข่าวที่เกี่ยวข้องที่มีความน่าเชื่อถือ บทวิเคราะห์ แลกเปลี่ยนนโยบายจากหน่วยงาน เป็นต้น

2. ขอบเขตของการศึกษา ศึกษาความมั่นคงทางทะเลของประเทศฟิลิปปินส์ ที่เกิดขึ้นจากการเกิดข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ ระหว่างปี ค.ศ.2010 - ค.ศ.2016 เนื่องจากปี ค.ศ.2010 เป็นปีที่จีนเริ่มมีความแข็งก้าวขึ้นอย่างชัดเจน จากการแถลงของกระทรวงการต่างประเทศของจีน กล่าวยอมรับถึงเหตุการณ์ในปี ค.ศ.2009 เกิดเหตุเรือโดนกันระหว่างโซนาร์ลากท้ายของเรือสหรัฐากับเรือดำน้ำของจีน¹⁴ USS John S. McCain เป็นเรือรบชั้นเรือพิฆาตของกองทัพเรือสหรัฐฯ ขณะทำการปล่อยโซนาร์ลากท้ายบริเวณทะเลจีนใต้ ถือเป็นปฏิบัติการทางทหารประเภทหนึ่งซึ่งการปล่อยโซนาร์ถือเป็นการแสดงถึงความพยายามในการจรวจจับวัตถุใต้น้ำ ซึ่งในขณะที่ทำการลากสายโซนาร์ลากท้าย สายของโซนาร์ได้ชนกับเรือดำน้ำของกองทัพเรือจีน การแถลงการณ์ของเหตุการณ์นี้ชี้แจงว่าเป็นอุบัติเหตุระหว่างการเดินทาง แต่นัยยะหนึ่งถือเป็นการเผชิญหน้าและความพยายามที่ต้องการจะแสดงจุดยืนของจีนว่าเป็นพื้นที่ในการอ้างสิทธิ์ในพื้นที่ทะเลจีนใต้ อีกทั้งจีนยังกล่าวคัดค้านการปฏิบัติการทางทหารบริเวณน่านน้ำสากลทางตะวันตกเฉียงเหนือของอดีตฐานทัพเรือสหรัฐฯ ที่อ่าวซูบิกในฟิลิปปินส์ เหตุจากพื้นที่บริเวณนั้นเป็นพื้นที่ของจีนจากการอ้างสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ แต่สหรัฐฯ ยืนยันว่าพื้นที่ทะเลจีนใต้เป็นพื้นที่เสรีของการเดินเรือ ต่อมา Hillary Clinton ซึ่งดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาในขณะนั้น กล่าวถึงความเป็กลางในข้อพิพาททะเลจีนใต้ และได้ยืนยันสิทธิ์ในการเดินเรือของสหรัฐฯในพื้นที่ทะเลจีนใต้ ถือเป็นการย้ำว่าประเทศมหาอำนาจโลกไม่เห็นด้วยกับการอ้างกรรมสิทธิ์ของประเทศจีน เป็นนัยสำคัญที่กระตุ้นให้ประเทศจีนยึดถือตามกฎหมายที่มีความสากลอย่าง อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982 จากนั้นกรณีข้อพิพาทในพื้นที่ทะเลจีนใต้ ก็ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม ไม่มีหลักปฏิบัติร่วมกันของประเทศที่เกี่ยวข้อง และมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น จนเมื่อปี ค.ศ.2013 ฟิลิปปินส์ได้ยื่นคำร้องต่อปอนญาโตตุลาการในเรื่องข้อพิพาทในทะเลจีนใต้และยึดเยื้อจน ค.ศ.2016 ได้มีคำตัดสินออกมาว่าจีนไม่มีสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ตามที่ได้กล่าวอ้าง โดยศาลได้หักล้างข้ออ้างสำคัญที่สุดว่าจีนใช้พื้นที่นี้มาอย่างยาวนาน แต่ไม่มีหลักฐานใดทางประวัติศาสตร์บ่งชี้ว่าจีนมีสิทธิ์อยู่ในพื้นที่ดังกล่าวจริง จึงได้ยึดตามกฎหมายระหว่างประเทศ UNCLOS 1982 แต่ความน่าสนใจอยู่ที่ฟิลิปปินส์หลังจากประกาศรับช้ชนะคำตัดสิน ไม่ได้แสดงอาการหรือสิ่งยั่วยุต่อจีน อีกทั้งยังคงรักษาระดับความสัมพันธ์ต่อจีน แม้จะมีแรงสนับสนุนจากสหรัฐฯ และญี่ปุ่น ซึ่งได้รับความชอบธรรมจากการประกาศคำตัดสินดังกล่าว

¹⁴ You Sung-ho, "China: U.S. destroyer's sonar hit submarine," *NBC News* (30 Rockefeller Plaza, New York, N.Y. 10112) 2009, <https://www.nbcnews.com/id/wbna31382800>.

โครงสร้างของสารนิพนธ์ ผู้วิจัยแบ่งโครงสร้างของสารนิพนธ์เป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 บทนำ

ผู้วิจัยกล่าวถึงที่มาของผลประโยชน์ในทะเลจีนใต้ที่ส่งผลให้ประเทศมหาอำนาจอย่างประเทศจีนให้ความสำคัญ รวมไปถึงประเทศเล็กในภูมิภาคต่างก็ไม่ยอมและใช้เครื่องมือในการแสดงจุดยืน แสดงสิทธิของตนในการครอบครองพื้นที่ส่วนต่างๆ โดยจะแสดงให้เห็นถึงความสำคัญ วัตถุประสงค์ สมมติฐาน ขอบเขตของงานวิจัย และทบทวนวรรณกรรม

ส่วนที่ 2 ความสำคัญของทะเลจีนใต้ การสร้างอิทธิพลทางทะเลของประเทศจีน

ผู้วิจัยจะชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของทะเลจีนใต้ที่ทำให้ประเทศโดยรอบให้ความสนใจและมีการแสดงความต้องการที่จะครอบครอง รวมถึงการแสดงแสนยานุภาพทางทะเลของประเทศมหาอำนาจในภูมิภาคอย่างประเทศจีน

ส่วนที่ 3 การอ้างกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ของประเทศจีนและประเทศฟิลิปปินส์

ผู้วิจัยจะชี้ให้เห็นถึงการอ้างสิทธิครอบครองพื้นที่ทางทะเลของทั้ง 2 ประเทศ โดยที่จีนอ้างเหตุผลทางประวัติศาสตร์ และฟิลิปปินส์ได้ใช้ระเบียบที่มีความเป็นสากลในการอ้างสิทธิในพื้นที่ทางทะเล

ส่วนที่ 4 วิเคราะห์การอ้างสิทธิ์ของประเทศจีนส่งผลต่อความมั่นคงของประเทศฟิลิปปินส์อย่างไร

ผู้วิจัยจะใช้แนวความคิด Neo-Realism ประกอบการวิเคราะห์การอ้างกรรมสิทธิ์ของประเทศจีนและส่งผลอย่างไรต่อความมั่นคงภายในประเทศฟิลิปปินส์

ส่วนที่ 5 บทสรุป

บทสรุปของงานวิจัยชิ้นนี้

ความสำคัญของทะเลจีนใต้

ทะเลจีนใต้ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 3.5 ล้านตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยเกาะจำนวนมากกว่า 250 เกาะ เป็นพื้นที่ทะเลอยู่ใต้ประเทศจีนแผ่นดินใหญ่ ตะวันตกเฉียงใต้ของไต้หวัน ตะวันตกของประเทศฟิลิปปินส์ ตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศมาเลเซียและบรูไน และตะวันออกของเวียดนาม ทะเลจีนใต้เป็นพื้นที่ที่เชื่อมต่อระหว่างมหาสมุทรอินเดียตะวันออกเฉียงใต้กับมหาสมุทรซีกิฟิกตะวันตก ทำให้ปัจจุบันทะเลจีนใต้เป็นเส้นทางที่มีเรือสัญจร 1 ใน 3 ของโลก อีกทั้งเส้นทางนี้ถือเป็นเส้นทางที่นานาประเทศทำการขนส่งทางทะเลมูลค่ากว่า 3 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ¹⁵ จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าพื้นที่นี้เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์และเป็นพื้นที่สัญจรการค้าระหว่างประเทศ ในด้านของทรัพยากรธรรมชาติด้วยความอุดมสมบูรณ์ของหมู่เกาะและทะเลในพื้นที่ ประกอบกับตั้งอยู่บริเวณเส้นศูนย์สูตรที่มีอากาศร้อนชื้น จึงมีทรัพยากรธรรมชาติทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิตมีมูลค่ามหาศาล พื้นที่นี้ยังเป็นแหล่งทรัพยากรสัตว์น้ำที่สำคัญคิดเป็นพื้นที่การจับสัตว์น้ำร้อยละ 10 ของปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้ทั่วโลก รวมราว 5 ล้านตันต่อปี ถือเป็นพื้นที่จับสัตว์น้ำอันดับ 4 ของโลก มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพชาวประมงในภูมิภาคประมาณ 10 ล้านคน ต่อเนื่องถึงการประกอบอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องประมาณ 100 ล้านคน รวมทั้งอุดมไปด้วยแหล่งน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ จากการสำรวจโดยบริษัทน้ำมันสหรัฐฯ ร่วมกับบริษัทของจีน พบแหล่งก๊าซธรรมชาติ 4-6 หมื่นล้านลูกบาศก์ฟุต บริเวณใกล้หมู่เกาะสแปรตลีย์¹⁶ ในปัจจุบันจีนเป็นประเทศที่ใช้น้ำมันเป็นอันดับสามของโลก มีการนำเข้าส่งออกสินค้าทางเรือในประเทศถึง 5.6 พันล้านตัน มีเรือผ่าน 4.64 ล้านลำบริเวณชายฝั่งจีน มีการขนส่งน้ำมันกว่า 431 ล้านตันตามแนวชายฝั่งจีน และกว่าร้อยละ 80 ของพลังงานนำเข้าของจีนก็ถูกลำเลียงผ่านเส้นทางในทะเลจีนใต้¹⁷ จะเห็นได้ว่าเส้นทางในการเดินเรือในบริเวณทะเลจีนใต้เป็นเส้นทางที่สำคัญสำหรับภูมิภาคและโลกอย่างยิ่งยวด อีกทั้งอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982 ได้ทำให้รัฐชายฝั่งได้รับประโยชน์ ทำให้เกิดการกล่าวอ้างสิทธิ์อธิปไตยในพื้นที่ทะเลจีนใต้จากประเทศโดยรอบไม่ว่าจะเป็น จีน ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย บรูไน ไต้หวัน และเวียดนาม¹⁸

ในสถานการณ์ของโลกปัจจุบันการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ถือเป็นสิ่งที่แต่ละประเทศปรารถนาเพื่อยกระดับเศรษฐกิจอีกทั้งจะเป็นทรัพยากรที่เพิ่มกำลังการผลิตให้ประเทศของตน การมีสิทธิครอบครองเขตพื้นที่ทะเลจีนใต้ที่อุดมไปด้วยแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิตในพื้นที่ สิทธิในเส้นทางเดินเรือถือเป็นเส้นทางที่สำคัญของโลก เป็นผลให้มีอำนาจในการบริหาร

¹⁵ Zhaoyin Feng, "Why is everyone fighting over the South China Sea?," *BBC News* 2021.

¹⁶ รศ.จันตรี สิ้นศุภฤกษ์, กรณีพิพาททะเลจีนใต้ [*The South China Sea Dispute*], ed. พิมพ์ครั้งที่ 1 (นิติธรรม กรุงเทพฯ, 2561).

¹⁷ Shicun Wu and Keyuan Zou, *Maritime Security in The South China Sea : Regional Implication and International Cooperation* (University of Central Lancashire, UK: Ashgate Punishing Limited, England, 2009).

¹⁸ มหาภิรมย์, "นโยบายความมั่นคงของจีนในทะเลจีนใต้."

ทรัพยากรในครอบครอง ตามที่นักสังคมนิยมใหม่เชิงรุกอย่าง Mearsheimer ได้กล่าววามหาอำนาจควรไล่ล่าความเป็นอันดับ 1 และปิดกั้นการพัฒนาของคู่แข่ง จีนก็ได้พยายามขยายอาณาเขตทางทะเลของตน ทำให้พิจารณาได้ว่าจีนเกิดข้อจำกัดในการนำเข้าและส่งออกทางทะเล การที่กฎหมายระหว่างประเทศมีผลบังคับใช้ The United Nations Convention on the Law of the Sea : UNCLOS กฎหมายนี้ได้ให้สิทธิ์รัฐชายฝั่งสำรวจรวมถึงสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรมีชีวิตและไม่มีชีวิตไม่เกิน 200 ไมล์ทะเล จากชายฝั่งแต่เพียงผู้เดียว รวมถึงรัฐสามารถพิสูจน์การมีอยู่ของไหล่ทวีปขยายออกไปได้ถึง 350 ไมล์ทะเล ลึกสูงสุด 2,500 เมตร และประเด็นสำคัญอีกประการคือการพัฒนานำมาซึ่งการควบคุมโดยอธิปไตยเหนือเกาะต่างๆ หมายถึงที่ดินที่เกิดตามธรรมชาติ อยู่เหนือน้ำและค้ำจุนชีวิตทางเศรษฐกิจได้¹⁹ ส่งผลให้เกิดพื้นที่ทับซ้อนจากการอ้างสิทธิ์ตามกฎหมายดังกล่าวทำให้เกิดข้อพิพาทในพื้นที่ เป็นที่แน่นอนว่ามหาอำนาจโลกอย่างสหรัฐอเมริกาย่อมให้ความสนใจและพยายามถ่วงดุลอำนาจในภูมิภาค (Offshore Balancing) ถือเป็นความพยายามสกัดกั้นการเติบโตของจีนตามที่ Mearsheimer ได้กล่าวไว้ สิ่งเหล่านี้ทำให้การกล่าวอ้างของจีนในพื้นที่แห่งนี้ส่งผลกระทบต่อประเทศโดยรอบทะเลจีนใต้ซึ่งเห็นได้จากการเกิดข้อพิพาททะเลจีนใต้

ภาพพื้นที่พิพาททะเลจีนใต้

¹⁹ United Nations Convention on the Law of the Sea, (United Nations, 1982).

ที่มา : Voice of America, Challenging Beijing in the South China Sea
<https://blogs.voanews.com/state-department-news/2012/07/31/challenging-beijing-in-the-south-china-sea/>

การอ้างกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ของประเทศจีน

จีนได้กล่าวอ้างจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยเริ่มอ้างสิทธิ์ในหมู่เกาะพาราเซลในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 ในขณะที่นั้นเป็นช่วงปลดปล่อยประเทศอาณานิคม ทำให้ประเทศที่มีชายฝั่งติดทะเลจีนใต้เริ่มทำการอ้างสิทธิ์อาณาเขตทางทะเล ในขณะที่นั้นจีนเริ่มอ้างสิทธิ์ในการเดินเรือจนขยายไปสู่หมู่เกาะสแปรตลีย์ จากนั้นเริ่มมีการลากเส้นตัว U ทิวทะเลจีนใต้ออกมาเป็นเส้นประ 9 เส้น ประกาศการอ้างสิทธิ์โดยรัฐบาลชาตินิยมของจีนในปี ค.ศ.1947 จีนอ้างสิทธิ์จากการค้นพบพื้นที่และมีการติดต่อทางประวัติศาสตร์กับจีนทางตอนใต้เพื่อเป็นสิ่งยืนยันกับคำกล่าวอ้างสิทธิ์²⁰

ภายหลังการมีกฎหมายระหว่างประเทศก็ไม่ได้ส่งผลให้จีนเปลี่ยนจุดยืนในเรื่องการอ้างสิทธิ์ในพื้นที่ทะเลจีนใต้ โดยจีนได้กล่าวเสริมว่าตั้งแต่ห้วงศตวรรษ 12 ถึง 17 จีนไม่มีความจำเป็นต้องอ้างอธิปไตยเหนือพื้นที่ เพราะจีนได้มารปกครองตามลำดับชั้น (Hierarchy) อยู่แล้ว อีกทั้งตั้งแต่ ค.ศ. 1947 - ค.ศ.1970 จีนก็ได้อ้างว่าไม่มีประเทศใด รวมทั้งประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือผู้ปกครองต่างๆ ในอดีต ทำการประท้วงเส้นประ 9 เส้น ตามที่จีนได้อ้างไป และใน กรกฎาคม ค.ศ. 1959 รัฐบาลจีนได้กำหนดขอบเขตทางภูมิศาสตร์เหนือ Nanhai Zhudao อันประกอบด้วยเกาะ Dongsha เกาะ Xisha เกาะ Zhongsha เกาะ Nansha ซึ่งจีนได้กล่าวว่าการขยายอาณาเขตดังกล่าวเป็นไปตามหลักการ UNCLOS 1982 ตามหลักสากล และจากที่จีนได้อ้างสิทธิ์ จีนได้สั่งห้ามมิให้เรือรบหรืออากาศยานเข้าปฏิบัติการทางทหารในพื้นที่ดังกล่าว แต่จะอนุญาตให้เรือเดินสมุทรผ่านทะเลอาณาเขตกับเขตต่อเนื่องได้ หากว่าเรือรบมีความประสงค์จะผ่านพื้นที่ดังกล่าวต้องขออนุญาตจากจีนก่อนเท่านั้น

จีนได้ทำการบังคับใช้สิ่งที่จีนได้กล่าวอ้างโดยมีการลาดตระเวนรอบพื้นที่อยู่เสมอ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยกับประเทศที่มีพิพาทร่วม แต่แนวทางที่จีนได้ใช้เพื่อดำเนินกลยุทธ์คือการเจรจากับประเทศคู่พิพาทแบบทวิภาคี การนี้จีนก็ได้ดำเนินการกับประเทศคู่พิพาทอย่างฟิลิปปินส์ด้วย

²⁰ Leszek Buszynski and Do Thanh Hai, *The South China Sea From A Regional Maritime Dispute to Geo-Strategic Competition* (2 Park Sq, Milton, Abingdon, England: Routledge, 2020).

วิธีเดียวกัน จากการศึกษาที่ฟิลิปปินส์ได้ยื่นคำร้องต่ออนุญาโตตุลาการ จีนก็ได้ปฏิเสธโดยให้เหตุผล 3 ประการ²¹

- 1) จีนยื่นกรณที่จะแก้ไขข้อพิพาทกับฟิลิปปินส์โดยวิธีการเจรจาแบบทวิภาคี
- 2) ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ จีนมีสิทธิ์ในการปฏิเสธคำขอของฟิลิปปินส์ ตามมาตรา 298
- 3) การฟ้องร้องต่อศาลเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศ

โดยจีนได้กล่าวเสริมว่า ฟิลิปปินส์ละเลยหลักการการได้มาซึ่งดินแดนภายใต้กฎหมาย อาทิ การค้นพบครั้งแรก การประกอบอาชีพแรก การบริการบนเกาะ เป็นต้น ส่งผลให้จีนเชื่อว่าการปฏิเสธอนุญาโตตุลาการของตน มีความมั่นคงในเรื่องของกฎหมายระหว่างประเทศ และการเรียกร้องสิทธิ์อธิปไตยนั้น เป็นไปตามสิทธิทางประวัติศาสตร์

Xi Jinping ได้กล่าวแสดงวิสัยทัศน์ในการนำพาประเทศจีนขึ้นสู่ความยิ่งใหญ่ 2 ประการ คือ การพาจีนก้าวสู่ความเป็นสังคมที่มั่งคั่ง โดยประชากรในทุกชุมชนยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีภายในปี ค.ศ.2021 และ การนำพาประเทศก้าวสู่ความเป็นประเทศพัฒนาแล้วในปี ค.ศ.2049²² และประธานาธิบดี Xi Jinping มีความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าที่จะเปลี่ยนประเทศจีนให้กลายเป็นประเทศที่ทรงอำนาจ มีความสามารถที่จะแข่งขันกับประเทศสำคัญในเวทีระดับโลกได้ รวมถึงพิสูจน์ให้โลกได้เห็นถึงความสำเร็จในแนวทางการปกครองของประเทศในรูปแบบสังคมนิยมและระบบเศรษฐกิจในรูปแบบของจีนที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะ โดย Xi Jinping ได้แสดงความมุ่งมั่น ความจริงจัง และความรักชาติ ในการกล่าวสุนทรพจน์ ได้กล่าวถึง 4 แกนสำคัญในการพาจีนก้าวขึ้นสู่ความสำเร็จ²³

1. ยึดมั่นในระบบสังคมนิยม
2. เอกลักษณ์ระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมของจีน และความเป็นผู้นำที่แข็งแกร่งของจีน
3. ความสัมพันธ์ทางการเมือง การทูต และหลักการนโยบายต่างประเทศ อันประกอบด้วยหลักการ 5 ประการ ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ การเคารพซึ่งกันและกันในอธิปไตยและบูรณาการแห่งดินแดนคือการไม่รุกรานซึ่งกันและกัน การไม่แทรกแซงกิจการภายในของกันและกัน ความเสมอภาค และผลประโยชน์อยู่ร่วมกันอย่างสันติ

²¹ Nong Hong, *The South China Sea From a Regional Maritime Dispute to Geo-Strategic Competition, China and The South China Sea Continuities and Adaptions*, (2 Park Sq, Milton, Abingdon, England: Routledge, 2020).

²² กระเทศ, "ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย."

²³ XI JINPING *The Governance of China*.

4. เส้นทางสายไหมแบบโบราณและแบบสมัยใหม่ ประวัติศาสตร์ของจีนที่มีมาอย่างยาวนานกว่า 5,000 ปี เป็นสิ่งที่ทำให้จีนสามารถที่จะมองไปข้างหน้า ในอนาคตของประเทศเป็นเหตุให้สามารถวางแผนเชิงกลยุทธ์ จนสามารถเกิด Belt and Road Initiative ซึ่งเป็นโอกาสของจีนในการสร้างประเทศให้เกิดความเข้มแข็งขึ้นในระดับเวทีโลก

One Belt, One Road เป็นนโยบายที่เติมเต็มวิสัยทัศน์ Chinese Dream ของประธานาธิบดี Xi Jinping โดยมีวัตถุประสงค์ในการเชื่อมโยงจีนกับยุโรปและประเทศในภูมิภาคเอเชีย ทางบกจะเชื่อมโยงโดยผ่านทางเอเชียกลางและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปสู่ยุโรป ทางทะเลจะเชื่อมผ่านทางเดินเรือออกจากทะเลจีนใต้ผ่านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ และแอฟริกา โดยจีนได้แสดงวิสัยทัศน์ว่า นโยบายนี้จะประโยชน์แก่ทุกชาติที่เข้ามามีส่วนร่วม สร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ สร้างความเข้มแข็งในการคมนาคม แลกเปลี่ยนความร่วมมือได้ง่าย รวมถึงการส่งเสริมสันติภาพและการพัฒนา นโยบายนี้จะเชื่อมโยงระบบสาธารณูปโภค อีกทั้งจะเป็นการปรับปรุงการเชื่อมโยงระบบโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาเครือข่ายโครงสร้างพื้นฐานข้ามพรมแดน อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน โดยเฉพาะก๊าซและน้ำมัน ทั้งหมดทั้งหมดนี้จะเป็นการพัฒนายกระดับให้ประเทศที่เข้าร่วมมีโครงสร้างพื้นฐานของประเทศที่ก้าวหน้าขึ้นอีกและยกระดับเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย หากวิเคราะห์กระบวนการของ OBOR อาจจะเรียกได้ว่าการรวมตัวเข้าสู่นโยบายนี้ เป็นการขยายความร่วมมือเพื่อขยายตลาดโดยมีจีนเป็นพี่ใหญ่ของนโยบาย ถ้าหากสำเร็จ GDP ของประเทศจะเติบโตอีกมหาศาล เพราะเป็นการรวมกลุ่ม 64 ประเทศ ครอบคลุมประชากร 4,500 ล้านคน คิดเป็นประชากร 1 ใน 3 ของโลก ซึ่งสหรัฐฯ คงจะไม่ยอมอยู่เฉยเป็นแน่ เพราะจีนยังคงเป็นประเทศเดียวในโลกที่พร้อมทั้ง เศรษฐกิจ การทหาร และเทคโนโลยี ทำให้จีนถือเป็นประเทศที่สหรัฐฯ จับตามองเป็นลำดับแรก และพยายามขัดขวางความสำเร็จของจีนในการเติบโตด้วยกลยุทธ์ Offshore Balancing ในการเข้าแทรกแซงพื้นที่สำคัญ อย่างไรก็ตามในประเด็นนี้จะเห็นได้ชัดจากการสนับสนุนฟิลิปปินส์ว่าชอบโดยกฎหมายระหว่างประเทศในการอ้างพื้นที่ทะเลจีนใต้ว่าอยู่ในสิทธิ์อธิปไตยตาม UNCLOS และพร้อมสนับสนุนในด้านความมั่นคง

ภาพนโยบายเส้นทางสายไหมของจีน

ที่มา : อะไรคือเส้นทางสายไหมแห่งศตวรรษที่ 21 <https://www.swinethailand.com/16531344/>
 อะไรคือเส้นทางสายไหมแห่งศตวรรษที่-21-one-belt-one-road-

กรณีที่จีนได้ดำเนินนโยบายเส้นทางสายไหมตามที่จีนได้กล่าวมาถือเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่ายที่เข้าร่วมก็จริง แต่หากมองในมุมอื่นสิ่งที่ตามมาจีนก็มีเป้าหมายที่ซ่อนเร้นอย่างมีนัยสำคัญ²⁴ จะเห็นได้ว่าแม้จีนจะมีกำลังในการผลิตแบบมหาศาลแต่ก็ต้องการทรัพยากรเพิ่มขึ้นอย่างมหาศาลเช่นกัน การขยายตลาดของจีนออกสู่ภายในและภายนอกภูมิภาคทำให้เมื่อจีนผลิตได้มากขึ้นก็สามารถส่งออกได้มากขึ้น อีกทั้งจะเป็นการส่งออกอุปทานส่วนเกินจากในประเทศได้โดยง่าย ทำให้การหมุนของห่วงอุปสงค์และอุปทานทำได้อย่างสมดุลมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับประเทศที่เข้าร่วม การนั้นนโยบายที่จีนดำเนินการจะประสบความสำเร็จกับประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งจีนจะได้โอกาสในการแสดงความเป็นมหาอำนาจในภูมิภาค อีกทั้งการที่จีนหยิบยื่นโอกาสให้กับประเทศกำลังพัฒนาเข้าร่วมในนโยบาย จีนพร้อมที่จะสนับสนุนการสร้างสิ่งที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานให้กับประเทศต่างๆ แต่จะแฝงภาวะหนี้สินให้แก่ประเทศอื่นหรือไม่ จะเห็นได้จากประเทศศรีลังกา จำเป็นต้องยืมให้จีนเช่าท่าเรือทางยุทธศาสตร์ของประเทศเป็นเวลา 99 ปี เพราะไม่สามารถชดใช้

²⁴ อ่อนเมือง, "บทบาทจีนต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) กับแนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลของไทย."

หนี้สินในการสร้างท่าเรือมูลค่า 1,400 ล้านดอลลาร์ ได้ และอีกประเทศที่น่าจับตามองคือประเทศลาว ที่มีโครงการรถไฟความเร็วสูงเชื่อมจีนลาว มีมูลค่าการลงทุน 6,700 ล้านดอลลาร์ ซึ่งคิดเป็นเกือบครึ่งของ GDP ประเทศลาว สิ่งเหล่านี้จะเป็นเงื่อนไขของการได้มาจากการเข้าร่วมนโยบายเส้นทางสายไหมที่ครอบคลุมวงกว้างแต่สิ่งที่ยังมองไม่เห็นจะเป็นเงื่อนไขของการผูกมัดกับประเทศที่เข้าร่วมหรือไม่

จากการที่จีนอ้างสิทธิอธิปไตยบริเวณทะเลจีนใต้ ส่วนหนึ่งเพื่อต้องการตอบสนองวิสัยทัศน์ Chinese Dream ในการสร้างเส้นทางสายไหมทางทะเล อีกทั้งการได้สิทธิ์จะสามารถตอบสนองในการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เพิ่มปริมาณในการนำเข้าและส่งออก เพิ่มสิทธิ์ในทรัพยากรธรรมชาติทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต เป็นไปตามแนวความคิดของ Offensive Realist ที่อำนาจ อิทธิพล และความมั่งคั่งคือรากฐานของอำนาจทางการเมือง เพื่อความปลอดภัยของรัฐ Mearsheimer ได้กล่าวว่า ยังมีอำนาจมากขึ้น รัฐก็ยิ่งเพิ่มความปลอดภัยมากขึ้นตามกัน การกระทำของจีนในการอ้างสิทธิ์ ได้แสดงความสอดคล้องกับแนวความคิดนี้อย่างยิ่ง การอ้างสิทธิ์จีนได้ออกนโยบายทางเศรษฐกิจ การเมือง และการทหาร เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจจากการขยายอาณาเขต หากจีนสามารถยึดครองสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ตามที่ได้กล่าวอ้าง ประเทศโดยรอบที่เสียอาณาเขตทางทะเลก็จะสูญเสียรายได้จากการนำเข้าส่งออก ตาม SLOC รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ที่สูญเสียไป และเป็นการทำให้ประเทศในภูมิภาคอ่อนแอลงอีกด้วย ถือเป็นความพยายามที่จะได้มาซึ่งอำนาจสูงสุด และเป็นการปิดกั้นคู่แข่งในภูมิภาค

Figure 1 Figure 2

การอ้างกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ของประเทศฟิลิปปินส์

ฟิลิปปินส์ได้ทำการกล่าวอ้างสิทธิพื้นที่ทะเลจีนใต้ โดยได้อ้างสิทธิ์ทั้งกฎหมายภายในและภายนอกประเทศ การคงอยู่ของกองทัพสหรัฐฯ ในประเทศ ความช่วยเหลือด้านความมั่นคงจากญี่ปุ่น และความพยายามในการกระชับความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ ซึ่งถือเป็นประเทศมหาอำนาจอย่างสม่ำเสมอ ปัจจัยเหล่านี้เป็นสิ่งที่ฟิลิปปินส์แสดงถึงความพยายามที่จะใช้สนับสนุนการกล่าวอ้างสิทธิ์เรียกร้องอธิปไตยบริเวณทะเลจีนใต้

ภายหลังจากการได้รับเอกราชของฟิลิปปินส์ ปี ค.ศ.1946 ตาม 1898 Treaty of Paris, 1900 Treaty of Washington, 1930 Treaty between the US and Great Britain ทำให้การอ้างสิทธิ์ในพื้นที่ทะเลจีนใต้ที่ทับซ้อนกับการอ้างสิทธิ์จากจีนตามเส้นประ 9 เส้น ได้รับการสนับสนุนด้านการป้องกันประเทศจากสหรัฐฯ ฟิลิปปินส์พยายามที่จะออกกฎหมายในประเทศเพื่อสนับสนุนแนวความคิดในการอ้างสิทธิ์ดังกล่าวอย่างในปี ค.ศ.1949 ได้ออก พ.ร.บ.ปีโตรเลียม เพื่อสนับสนุนการเรียกร้องอธิปไตยเหนือหมู่เกาะสแปรตลี หลังจากนั้นเป็นต้นมาองค์การสหประชาชาติ ได้หารือกันอย่างจริงจังในเรื่องกฎหมายทางทะเล จนกระทั่ง ค.ศ.1960 รัฐบาลฟิลิปปินส์เริ่มกระบวนการในประเทศเพื่อแสดงอธิปไตยของตนในพื้นที่ทะเลจีนใต้ และในปีถัดไปได้ออก พ.ร.บ.กำหนดเส้นฐานของทะเลอาณาเขตของฟิลิปปินส์ จนนำไปสู่การประกาศว่ารวมถึงทรัพยากรทางธรรมชาติที่อยู่ใน

เขตไหล่ทวีปของฟิลิปปินส์ตามที่ได้ประกาศเขตไป เป็นสิทธิของฟิลิปปินส์ทั้งหมด การที่ฟิลิปปินส์ได้แสดงสิทธิเหล่านี้ไปย่อมต้องส่งผลกระทบต่อจีนที่ถือได้ว่าเป็นพี่ใหญ่ในภูมิภาคไม่พอใจ แต่ฟิลิปปินส์ก็ได้หาทางออกโดยความพยายามดึงสหรัฐฯ เข้ามาเพื่อสนับสนุนความพยายามของตน โดยการยืนยันว่าสหรัฐฯ ยังมีอำนาจบนแผ่นดินของฟิลิปปินส์การนี้ได้ปูทางเพื่อนำไปสู่อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982 ซึ่งฟิลิปปินส์ได้ให้สัตยาบันในปี ค.ศ.1984 ถือได้ว่าฟิลิปปินส์ได้ใช้สหรัฐฯ เป็นปัจจัยสำคัญช่วยในการสนับสนุนยุทธวิธีของตนในการกำหนดกฎหมายภายในและนอกประเทศของตนรวมถึงการกำหนดยุทธศาสตร์ทางทางต่อเรื่องสิทธิทางทะเลในพื้นที่ทะเลจีนใต้ แต่แล้วสถานการณ์ได้เปลี่ยนไปเมื่อสหรัฐฯ ถอนกำลังทางทหารออกจากฟิลิปปินส์ในปี ค.ศ.1992 จนเป็นสุญญากาศทางอำนาจทำให้จีนใช้อำนาจรวมถึงกฎหมายในประเทศของตนเรียกร้องอำนาจในพื้นที่ที่ฟิลิปปินส์กล่าวอ้าง ส่งผลให้ฟิลิปปินส์ต้องหาทางออกเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว การก้าวขึ้นสู่อำนาจของประธานาธิบดีฟิเดล รัมอส ในปีแรกนั่นเอง ได้เรียกร้องให้มีการทบทวน US-Philippines Mutual Defense Treaty จนเกิดการเดินทางเยือนสหรัฐฯ ของประธานาธิบดีฟิเดล รัมอส ในปี ค.ศ.1993 และประธานาธิบดีรัมอส ได้สั่งการให้รัฐบาลของตนดำเนินการตามข้อตกลงระหว่างสหรัฐฯ กับฟิลิปปินส์ เพื่อให้ชาวสหรัฐฯ ได้อาศัยอยู่ในประเทศของตนต่อไป ซึ่งการดำเนินนโยบายการนำสหรัฐฯ เข้ามาหนุนประเทศของตนนั้นเป็นไปได้ด้วยดี แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ได้คิดที่จะแตกหักกับจีน ได้มีการดำเนินการทางด้านการทูตระหว่างฟิลิปปินส์กับจีนควบคู่กันไปด้วย ถือได้ว่าเป็นการทำการทูตทั้งสองทาง เพื่อรักษาเสถียรภาพด้านความมั่นคงต่อกัน จนในปี ค.ศ.1994 กระทรวงพลังงานของฟิลิปปินส์ ได้อนุมัติให้บริษัทน้ำมันในประเทศเข้าทำการสำรวจทรัพยากรในพื้นที่ที่ฟิลิปปินส์กล่าวอ้าง ซึ่งการกระทำนี้ได้สร้างจุดสนใจให้เกิดขึ้น จนในปีถัดมาอาเซียนก็ได้ออกแถลงการณ์เรียกร้องให้ทุกฝ่าย ละเว้นการกระทำที่ทำให้เกิดความสั่นคลอน และทำลายเสถียรภาพในการเดินเรือรวมถึงการบินในน่านฟ้าพื้นที่ข้อพิพาท ต่อมาความสัมพันธ์ระหว่างฟิลิปปินส์กับสหรัฐฯ ได้ชะงักขึ้นอีกครั้งในปี ค.ศ.1996 ศาลฎีกาของฟิลิปปินส์ได้มีวินิจฉัยว่าคำสั่งของประธานาธิบดีรัมอส ทางทหารต่อสหรัฐฯ ได้ขัดต่อรัฐธรรมนูญของประเทศ ทำให้ยุติการซ้อมรบร่วมกันและห้ามบุคลากรทางการทหารของสหรัฐฯ เข้าสู่ประเทศฟิลิปปินส์ เหตุนี้ทำให้เป็นที่มาของการเจรจา Visit Force Agreement : VFA เป็นการฟื้นฟูสถานะทางกฎหมาย ในระหว่างที่มีการเจรจานั้นเองในปี ค.ศ.1997 จีนก็ได้ถือโอกาสสร้างสิ่งปลูกสร้างขึ้นมาใกล้บริเวณเกาะ Loaita ซึ่งถือว่าเป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดในหมู่เกาะสแปรตลี รวมถึงสร้างสิ่งปลูกสร้างขึ้นบนแนวปะการัง Mischief เป็นแนวปะการังที่อยู่ด้านตะวันออกของหมู่เกาะสแปรตลี โดยการวางแนวทุ่นรอบแนวปะการัง สร้างที่พักอาศัยขึ้น จากนั้นจีนได้ส่งกำลังทางเรือเข้าทำการลาดตระเวนในพื้นที่ดังกล่าว การนี้ฟิลิปปินส์ก็ไม่ได้เข้าทำลายสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่ที่ประเทศได้กล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ เพราะได้ให้เหตุผลว่าจะเป็นการนำไปสู่ความขัดแย้งถึงขั้นการใช้อาวุธเข้าทำห้ำหั่นกัน ความสัมพันธ์ระหว่างฟิลิปปินส์กับสหรัฐฯ ถูกฟื้นฟูอีกครั้งเมื่อฟิลิปปินส์ให้สัตยาบัน VFA เหตุนี้บ่งชี้ให้เวทีโลกได้เห็นว่ฟิลิปปินส์พึ่งพาสหรัฐฯ ในด้านความมั่นคง เมื่อคานอำนาจกับจีนที่ถือเป็นพี่ใหญ่ในภูมิภาค จากนั้นการซ้อมรบก็ได้เริ่มขึ้นอีกครั้งในปี ค.ศ.2000 และ

เช่นเดิมที่ฟิลิปปินส์ก็ดำเนินนโยบายสองด้านมาตั้งแต่ต้น ฟิลิปปินส์ก็ยังเจรจาพิพาทกับจีนเพื่อร่วมกันจัดการในข้อพิพาทในพื้นที่ทะเลจีนใต้ ในปีเดียวกันเองอาเซียนกับจีนก็ได้หารือแนวทางปฏิบัติ Code of Conduct ในพื้นที่ทะเลจีนใต้เพื่อหาทางออกอย่างสันติ นำไปสู่ปฏิญญา อาเซียน-จีน ว่าด้วยการปฏิบัติของภาคีในทะเลจีนใต้ที่ไม่เป็นการผูกมัดในปี ค.ศ.2002 เมื่อฟิลิปปินส์เข้าสู่ยุคของประธานาธิบดี Arroyo ได้ขยายความสัมพันธ์กับจีนต่อ เพื่อหาทุนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศ อาทิ โทรคมนาคม ระบบรถไฟ เป็นต้น ความสัมพันธ์กับจีนก็ได้พัฒนาต่อเนื่องจนได้ลงนามข้อตกลง Joint Exploration in the South China Sea : JMSU เป็นการลงนามร่วมสำรวจทรัพยากรรอบหมู่เกาะสแปรตลี แต่ในไม่ช้าความสัมพันธ์ต้องสิ้นสุดเมื่อรัฐบาลของ Arroyo ถูกกล่าวหาว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญข้อหาบ่อนทำลายอำนาจอธิปไตยของชาติในเรื่อง ZTE-NBN ที่เป็นข้อพิพาทเครือข่ายบรอดแบนด์แห่งชาติของฟิลิปปินส์ รัฐบาล Arroyo จึงได้เปลี่ยนแนวทางนำกฎหมาย UNCLOS 1982 ว่าด้วยเรื่อง 200 ไมล์ทะเล จากเส้นฐานมาใช้เป็นเครื่องมือในการอ้างสิทธิ์ จึงเป็นเหตุให้จีนใช้ความเป็นมหาอำนาจเพิ่มแรงบีบบังคับในบริเวณทะเลจีนใต้เพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบให้ความสัมพันธ์ระหว่างฟิลิปปินส์และจีนลดลงเช่นเดียวกัน ภายหลังเมื่อความสัมพันธ์ระหว่างกันลดลงจนถึงขั้นการปะทะกันระหว่างเรือสำรวจแผ่นดินไหวฟิลิปปินส์กับเรือลาดตระเวนของจีนที่ Reed Bank ในมิถุนายน 2010 การปะทะในครั้งนี้ทำให้ฟิลิปปินส์ต้องรับมือทางป้องกันจนเป็นที่มาของ Armed Forces of the Philippines (AFP) ในทะเลจีนใต้ และกระชับความสัมพันธ์กับสองพันธมิตรสำคัญอย่างสหรัฐฯ และญี่ปุ่น รวมถึงตั้งคณะทางด้านกฎหมายและการทูต ฟิลิปปินส์แสดงความพยายามอีกครั้งเมื่อส่งบันทึกด้วยวาจาถึงคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนประชาชาติว่าด้วยข้อจำกัดของไหลทวีปในเมษายน ค.ศ.2011 ในปีเดียวกันเดือนพฤศจิกายน รัฐบาลฟิลิปปินส์ลงนามร่วมกับรัฐบาลออสเตรียเพื่อยืนยันความสัมพันธ์ในการร่วมกันป้องกันความรุนแรง รวมทั้งเรียกร้องให้มีการเจรจาพิพาทเพื่อแก้ปัญหาข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ ซึ่งแนวความคิดนี้ได้เป็นไปตามนโยบาย Rebalancing to ASIA ของสหรัฐฯ อยู่แล้วจึงทำให้สหรัฐฯ ให้ความสนใจและร่วมมืออย่างไม่ยากนัก และเหตุการณ์ในปีถัดมาทำให้เป็นเครื่องยืนยันว่าฟิลิปปินส์ไม่สามารถต้านทานอำนาจของจีนได้ เป็นเหตุการณ์การเผชิญหน้าระหว่างทั้งสองที่ Scarborough Shoal เหตุการณ์นี้ทำให้รัฐบาลฟิลิปปินส์ต้องพึ่งพากฎหมายระหว่างประเทศอีกครั้งโดยการยื่นคำคัดค้านต่ออนุญาโตตุลาการในสิ่งที่จีนกล่าวอ้าง อีกทั้งเป็นการสนับสนุนเสรีของการเดินเรือรวมทั้งการบินผ่านพื้นที่ข้อพิพาท จนเมื่อ 12 กันยายน ค.ศ.2012 รัฐบาลฟิลิปปินส์ก็ได้ลงนามในคำสั่งเปลี่ยนชื่อน่านน้ำภาคตะวันตกของหมู่เกาะฟิลิปปินส์จาก “ทะเลจีนใต้” เป็น “ทะเลฟิลิปปินส์ตะวันตก” ต่อมา 22 มกราคม ค.ศ.2013 รัฐบาลมะนิลายื่นคำร้องต่ออนุญาโตตุลาการกรณีข้อพิพาทดังกล่าว ทำให้ความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลทั้งสองเพิ่มความขัดแย้งมากยิ่งขึ้น สถานการณ์ดำเนินไปจนมีคำตัดสินประกาศออกมาเมื่อ 12 กรกฎาคม ค.ศ.2016 ให้มีการยกเลิกอธิปไตยที่จีนได้กล่าวอ้างขึ้นในทะเลจีนใต้ และคำตัดสินนี้ได้เพิ่มความชอบธรรมแก่สหรัฐฯ และญี่ปุ่นในการช่วยปกป้องฟิลิปปินส์จากจีนในกรณีข้อพิพาท ความร่วมมือระหว่างฟิลิปปินส์กับสหรัฐฯ เพิ่มมากขึ้นจนไปสู่การลาดตระเวนด้วยกำลังทางเรือร่วมกันในพื้นที่ทะเลจีนใต้ แล้ว

ความสัมพันธ์ระหว่างฟิลิปปินส์กับญี่ปุ่นก็ได้พัฒนาควบคู่ไปด้วยกันรวมถึงการถ่ายโอนอาวุธและเทคโนโลยีระหว่างกัน²⁵

การยื่นคำร้องต่ออนุญาโตตุลาการของฟิลิปปินส์

จากการดำเนินการยื่นคำร้องต่ออนุญาโตตุลาการของฟิลิปปินส์ ศาลได้ตัดสินว่าการเรียกร้องของจีนขัดต่อ UNCLOS 1982 และไม่มีผลทางกฎหมาย เพราะเกินขอบเขตทางภูมิศาสตร์และสาระสำคัญของสิทธิทางทะเลของจีน ภายใต้อนุสัญญาฯ ทำให้การค้นพบมีข้อบกพร่อง 2 ประการ²⁶

1) ศาลตีความเส้นตัว U ที่จีนอ้างว่าเป็นสิทธิทางประวัติศาสตร์ แต่จีนไม่เคยออกแถลงการณ์ต่อสาธารณะเกี่ยวกับความหมายของบรรทัดนี้

2) เส้นตัว U ที่จีนมองว่าเป็นสิทธิทางประวัติศาสตร์ ฟิลิปปินส์กับศาลมีความเห็นว่าฟิลิปปินส์มีสิทธิในการเข้าถึงการจับปลาแบบดั้งเดิมที่ไม่ผูกขาดในทะเลอาณาเขตของชายฝั่งทะเล Scarborough ซึ่งในประเด็นนี้เป็นส่วนหนึ่งของร่างกฎหมายระหว่างประเทศที่ UNCLOS พยายามรักษาไว้

อีกทั้งศาลได้ปฏิเสธสิทธิจากประวัติศาสตร์ของจีนในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (EEZ) ซึ่งการให้เหตุผลของจีนไม่เป็นที่น่าพอใจ การจำกัดสิทธิการทำประมง เป็นการลดขอบเขตอำนาจตามความต้องการของตนเองผิดหลักนิติศาสตร์ คำวินิจฉัยกล่าวว่าไม่มีแผ่นดินทางเหนือของ Scarborough Shoal หรือทางใต้ของ Spratly ของทะเลจีนใต้ ทำให้ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ รวมถึงการดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจให้อาศัยอยู่ได้ จึงไม่เป็นไปตามคำจำกัดความของคำว่า “เกาะ” ตามมาตรา 121 ของ UNCLOS จึงเป็นเหตุให้จีนไม่มีสิทธิใน EEZ ตามที่กล่าวอ้าง รวมทั้งการถมดินสร้างเกาะเทียมตามขโคนที่จีนดำเนินการ เป็นการละเมิดพันธกรณีตามสัญญาระหว่างประเทศ อาทิ อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ ชนิดสัตว์ป่าและพืชป่า ที่ใกล้สูญพันธุ์และความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นต้น ถือเป็นการทำลายสิ่งแวดล้อม

สิ่งที่น่าสนใจหลังจากศาลอนุญาโตตุลาการตัดสินให้ยกเลิกอธิปไตยที่จีนได้กล่าวอ้างขึ้นในทะเลจีนใต้ ฟิลิปปินส์ในขณะนั้นเป็นรัฐบาลของ Duterte ก็มีได้นำความได้เปรียบจากคำตัดสินบีบบังคับจีนให้ถอยร่นในการแสดงท่าทีที่ก้าวร้าวต่อประเทศคู่พิพาทแต่อย่างใด กลับหันเข้าหาเจรจาวิภาคีระหว่างกันด้วยความสงบเรียบร้อย ทั้งที่คำตัดสินนั้นยิ่งสร้างความชอบธรรมแก่ผู้ที่สนับสนุนด้านความมั่นคงอย่าง สหรัฐฯ และญี่ปุ่น ได้เป็นอย่างดี หากพิจารณาตามแนวทางที่ฟิลิปปินส์ได้ดำเนินการในกรณีพิพาทมาตั้งแต่ต้นนั้น ฟิลิปปินส์เองก็ไม่ได้มีท่าทีที่ก้าวร้าวออกมาตั้งแต่ต้น เพียงแต่มีความ

²⁵ Tang, *Maritime and Territorial Disputes in The South China Sea Faces of Power and Law in The Age of China's Rise*.

²⁶ N 2013-19 In *The Matter of The South China Sea Arbitration*.

ประสงค์ที่จะต้องการรักษาอาณาเขตทางทะเลของตน เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ซึ่งสอดคล้องกับ Defensive Realist ที่พยายามป้องกัน เพิ่มความปลอดภัยขั้นสูงสุด รักษาอำนาจที่มีอย่างสูงสุดโดยไม่ก้าวร้าว หากมองย้อนกลับไปจะเห็นได้จากสถานการณ์ที่ Scarborough Shoal ในวันที่ 8 เมษายน ค.ศ.2012 เครื่องบินลาดตระเวนกองทัพอากาศฟิลิปปินส์ตรวจพบเรือประมงชาวจีนจำนวน 8 ลำ รุกล้ำน่านน้ำทำการประมง กองทัพเรือฟิลิปปินส์ได้ส่งเรือตรวจการณ์ BRP Gregorio del Pilar เข้าแสดงกำลังปฏิบัติตามกฎหมายใช้กำลังของกองทัพเรือ ขึ้นตรวจสอบบนเรือประมงพบปะการัง หอยขนาดใหญ่ และฉลามเป็น โดยกองทัพเรือฟิลิปปินส์ได้แจ้งสิทธิ์และเข้าทำการจับกุม²⁷ แต่ถูกขัดขวางจากเรือตรวจการณ์ของกองทัพเรือจีน จำนวน 2 ลำ คือเรือ Haijian 75 กับ Haijian 84 ขนาดระวางขับน้ำ 1290 ตันกรอส จนในที่สุดทั้งสองกองทัพตกลงที่จะถอยกลับออกมาจากพื้นที่พิพาท แต่เมื่อกองทัพเรือฟิลิปปินส์ถอยเข้าชายฝั่ง กองทัพเรือจีนกลับตรึงกำลังไว้ อีกทั้งได้สร้างสิ่งกีดขวางในการเข้า Scarborough Shoal ฟิลิปปินส์ได้แสดงให้เห็นว่าตนเองมีความพยายามที่จะรักษาอธิปไตยของตน แต่ด้วยศักยภาพของกองทัพได้ส่งผลให้ฟิลิปปินส์หลีกเลี่ยงความสูญเสีย อันจะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงสถานะความสัมพันธ์ตามที่ Grieco ได้กล่าวไว้ และเช่นกันสำหรับ Defensive Realist ความปลอดภัยคือจุดสูงสุดในการรับประกันความอยู่รอด เพื่อแสวงหาเป้าหมายอื่นตามที่ Kenneth Walt กล่าว ซึ่งการนี้ ฟิลิปปินส์ก็ได้หันเข้าหาจีนเพื่อแสวงหากำไรทางการค้า ยุกระดับเศรษฐกิจ เพื่อตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ในการยกระดับในการป้องกันอธิปไตยของชาติทางทะเลของตน

ผลกระทบจากการอ้างสิทธิ์ของประเทศจีนต่อความมั่นคงของประเทศฟิลิปปินส์

จากมุมมองของ Defensive Realist จะเห็นได้ว่าความพยายามของฟิลิปปินส์ในการปรับปรุงประสิทธิภาพอาวุธยุทธโปกรณ์เป็นการแสวงหาความมั่นคง ซึ่งจากระบบระหว่างประเทศเหตุการณ์ที่ฟิลิปปินส์ต้องเผชิญหรือกระทำ อาทิ เหตุการณ์การปะทะ Scarborough Shoal การยื่นคำร้องต่ออนุญาโตตุลาการของฟิลิปปินส์ การแสดงท่าทีรวมถึงนโยบายของจีน ทำให้ฟิลิปปินส์พิจารณาแล้วว่าไม่ได้เป็นสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการแสวงหาอำนาจเพิ่มเติมในระบบระหว่างประเทศ ฟิลิปปินส์เองก็ต้องยกระดับภายในของตนให้สูงขึ้น โดยเริ่มตั้งแต่ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงผ่านออกมาเป็นนโยบายในด้านการป้องกันประเทศ จนพิจารณาจัดหาอาวุธยุทธโปกรณ์เสริมสร้างขีดความสามารถในทุกมิติ

จะเห็นได้จากการที่ฟิลิปปินส์ได้ให้ความสำคัญกับบริเวณพื้นที่ข้อพิพาท ซึ่งฟิลิปปินส์จะใช้คำเรียกบริเวณพื้นที่พิพาทว่าเป็นทะเลฟิลิปปินส์ตะวันตก จากเอกสารป้องกันประเทศของฟิลิปปินส์ ทำให้พิจารณาได้ว่าฟิลิปปินส์ตระหนักถึงขีดความสามารถในการป้องกันประเทศและมีความพยายามจะ

²⁷ Castro, *The South China Sea Maritime Dispute*.

ปฏิรูปโครงการ The Philippine Defense Reform หรือ PDR เพื่อปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพในด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี ภายใต้โครงการ Armed Forces of the Philippine (AFP) Modernization จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้มีความจำเป็นที่พิจารณาดำเนินการโครงการ Philippine Defense Transformation (PDT) ซึ่งหากพิจารณาในระยะยาว โครงการ PDT พยายามพัฒนาขีดความสามารถอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความท้าทายการป้องกันประเทศในรูปแบบต่างๆ ที่ประเทศจะต้องเผชิญ และความปลอดภัยที่เปลี่ยนแปลงรูปแบบตามโลกาภิวัตน์ของศตวรรษที่ 21 อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องและสนับสนุนกลยุทธ์ด้านการรักษาดินแดนแห่งชาติ ปกป้องผลประโยชน์ทางทะเลในด้านยุทธศาสตร์ อีกทั้งยังเสริมสร้างและขยายความร่วมมือด้านการป้องกันประเทศและด้านการทหาร

ฟิลิปปินส์มีเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาขีดความสามารถในระดับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติสำหรับปี ค.ศ.2011 - ค.ศ.2016 โดยได้ระบุวัตถุประสงค์กว้างๆ ไว้ 2 ประการ ซึ่งหนึ่งในนั้นคือพัฒนาขีดความสามารถเพื่อช่วยให้ฟิลิปปินส์สามารถใช้อำนาจอธิปไตยอย่างเต็มที่เหนืออาณาเขตของตนและให้การคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของตนเอง เป็นการนำไปสู่วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์สำหรับ The Department of National Defense (DND) จาก 2 ใน 5 ของวัตถุประสงค์นี้เกี่ยวกับพื้นที่พิพาทคือ

1. การรักษาดินแดนแห่งชาติรวมถึงการปกป้องผลประโยชน์ทางทะเลเชิงยุทธศาสตร์ จะเห็นได้จาก DND ซึ่งจะทำให้มีความมั่นใจว่ากองทัพฟิลิปปินส์ มีขีดความสามารถที่เหมาะสมในการป้องกันประเทศและประชาชนของตน เมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ โดยคำนึงถึงประเทศอ้างสิทธิ์ในพื้นที่พิพาทว่าจะมีพฤติกรรมอย่างไรในทะเลฟิลิปปินส์ตะวันตก ต้องพิจารณากองกำลังตอบโต้เชิงกลยุทธ์ที่เหมาะสมเพื่อเตรียมการสำหรับการดำเนินการป้องกันภายใต้แนวคิดสงครามร่วมและเพื่อตอบสนองต่อทุกเหตุการณ์อันจะนำพาสถานการณ์อันเลวร้ายมาสู่ประเทศ สิ่งที่ฟิลิปปินส์เตรียมนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นยิ่งยวดที่จำเป็นภัยอันตรายมากระทบต่อผลประโยชน์ของประเทศ ในการนี้ฟิลิปปินส์ถือได้ว่ามีความสามารถของกองทัพพร้อมทั้ง 3 มิติ อันประกอบด้วย การรบผิวน้ำ การป้องกันภัยทางอากาศ และการรบใต้น้ำ ขีดความสามารถในการรบของฟิลิปปินส์นั้น จะทำให้ฟิลิปปินส์ไม่เพียงแต่มีขีดความสามารถในการปฏิเสธการใช้ทะเลในพื้นที่ที่เป็นอาณาเขตทางทะเลของประเทศตามกฎหมายระหว่างประเทศ แต่กองทัพของฟิลิปปินส์สามารถที่จะรับประกันอำนาจอธิปไตยของหมู่เกาะ และเขตเศรษฐกิจจำเพาะ Economic Exclusive Zone (EEZ) จากที่กล่าวมา ขีดความสามารถในการรบใต้น้ำของฟิลิปปินส์ ศาสตร์ใต้น้ำไม่ว่าจะเป็นเรือดำน้ำ ขีดความสามารถในอาวุธยุทโธปกรณ์ในการใช้ใต้น้ำ ถือเป็นการป้องกันเชิงรุกอย่างดีเยี่ยมในการปกป้องผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ด้วยลักษณะความเป็นรัฐหมู่เกาะ มีพื้นที่ประเทศติดทะเลโดยรอบจึงเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งที่การพัฒนาขีดความสามารถใต้น้ำให้สูงยิ่งขึ้นของฟิลิปปินส์จะเป็นข้อได้เปรียบที่สำคัญในการยับยั้งการรุกรานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมาตรการตอบโต้ทางด้านข่าวกรองที่มุ่งเน้นเพื่อรักษาความปลอดภัย การติดตั้งอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านพลังงานจะเป็นเครื่องมือที่ช่วย

ปกป้องประเทศ ป้องกันภัยคุกคามจากการก่อการร้าย และปกป้องเส้นทางการเดินเรือระหว่างประเทศภายในน่านน้ำของฟิลิปปินส์จนถึงเขต EEZ โดยรอบ

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการป้องกันและความมั่นคงของหมู่เกาะในพื้นที่พิพาทบริเวณทะเลฟิลิปปินส์ตะวันตก ต้องดำเนินการเพื่อสนับสนุนและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่เกาะฟิลิปปินส์ ยกกระดับความสามารถทั้งทางบก ทะเล อากาศ เพื่อความรวดเร็วในการตอบสนองและขีดความสามารถในการป้องกัน จะนำไปสู่การสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของฟิลิปปินส์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่โดยรอบ

2. เสริมสร้างและขยายพันธมิตรด้านการป้องกันประเทศ การนี้ฟิลิปปินส์จะเพิ่มขีดความสามารถเท่าที่จำเป็นในการดึงดูดพันธมิตรเพื่อเพิ่มมิตรประเทศ และพันธมิตรทางการทหารระหว่างประเทศ โดยมีแนวทาง 4 ประการ คือ

1) มีการจัดการกับแต่ละประเทศและปิดช่องว่างทั่วไปในการปกป้องกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ในน่านน้ำสากล ความกังวลที่เกี่ยวกับพลวัตทางภูมิศาสตร์การเมืองทั่วโลกและการแข่งขันทางอำนาจที่สำคัญ

2) มีบทบาทสำคัญในการแสวงหาสิ่งที่ส่งเสริมเสถียรภาพทางการสังคมและการเมืองในระดับภูมิภาครวมถึงระดับโลก

3) ขยายขอบเขตของภารกิจทางการทหารและการป้องกันประเทศ เพื่อสนับสนุนความร่วมมือทางการเมือง เศรษฐกิจ และความมั่นคงระดับประเทศ ซึ่งรวมถึง ICT พลังงาน อุตสาหกรรม ป้องกันประเทศ ตลอดจนความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และข้อกังวลด้านความปลอดภัยอื่นๆ ในรูปแบบใหม่

4) ตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นในการปรับใช้การปฏิบัติ การรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ (PKO) ทั่วโลกและการมีส่วนร่วมในกลไกที่นำโดยอาเซียน จากการคาดการณ์ไว้ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาความร่วมมือด้านความมั่นคงทั่วทั้งอาเซียน ตามแผนปฏิบัติการความมั่นคงของประชาคมอาเซียนและการเมืองอาเซียน

จะเห็นได้ว่าฟิลิปปินส์มีเป้าหมายที่ชัดเจนในการปกป้องอธิปไตยของชาติตามเขตแดนของกฎหมายระหว่างประเทศ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของประเทศให้ตอบสนองต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี รวมถึงการผูกมิตรกับชาติต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความช่วยเหลือด้านความมั่นคงจากชาติมหาอำนาจโลกอย่างสหรัฐฯ และประเทศที่ถือเป็นผู้นำในภูมิภาคอย่างญี่ปุ่น ถือเป็นภาระกิจที่ดำเนินกลยุทธได้อย่างรอบคอบ แต่ฟิลิปปินส์ก็ไม่ได้ละทิ้งความสัมพันธ์กับประเทศคู่พิพาทอย่างจีน ด้วยคำนึงถึงสิ่งสำคัญอีกประการที่เป็นปัจจัยสำคัญของประเทศและได้ระบุไว้ในเอกสารป้องกันประเทศ ด้วยคือความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งฟิลิปปินส์ยังต้องอาศัยเงินในการพัฒนาระดับเศรษฐกิจของตน

ประเทศฟิลิปปินส์นั้นเป็นประเทศติดทะเลมีลักษณะหมู่เกาะต่างๆ รวม 1,707 เกาะ มีประชากรราว 95 ล้านคน จึงปฏิเสธไม่ได้เลยว่าสิ่งที่รับประกันความปลอดภัยของประเทศคือ กองทัพเรือฟิลิปปินส์ การปฏิบัติการทางเรือของฟิลิปปินส์มีทางทะเลเปิดรวมกับการลาดตระเวนชายฝั่ง ทำหน้าที่เป็นหน่วยบังคับใช้กฎหมายของประเทศ กองทัพเรือฟิลิปปินส์ตั้งแต่ปี ค.ศ.1990 มีความล้ำสมัย การทำการรบในทะเลในการรบผิวน้ำ การป้องกันภัยทางอากาศ การต่อต้านเรือดำน้ำ และสงครามอิเล็กทรอนิกส์ มีขีดความสามารถต่ำและล้าหลังมาก ทำให้เริ่มมีการปรับปรุงมาตั้งแต่นั้น การพัฒนาอย่างต่อเนื่องทำให้กองทัพเรือฟิลิปปินส์มีขีดความสามารถเพิ่มขึ้นตามลำดับ ซึ่งหนึ่งในสาเหตุสำคัญยอมหนีไม่พ้นกรณีข้อพิพาททางทะเลในทะเลจีนใต้ แต่ระหว่างการพัฒนาตามลำดับ ยังต้องพึ่งมหาอำนาจอย่างสหรัฐฯ ที่เป็นกำลังสำคัญที่ฟิลิปปินส์มีอยู่ในฐานะพันธมิตร

ความพยายามของฟิลิปปินส์ในการดำเนินการป้องกันประเทศโดยแสวงหาความมั่นคงขั้นสูงสุด

ฟิลิปปินส์ได้พยายามป้องกันประเทศ เพื่อเพิ่มความมั่นคงในการป้องกันประเทศขั้นสูงสุดในแต่ละมิติ โดยแบ่งได้เป็น 3 แนวทาง ได้แก่ การพัฒนากองทัพเรือตามยุทธศาสตร์ของฟิลิปปินส์ การเสริมสร้างความเข้มแข็งจากภายใน และการสร้างพันธมิตรเพื่อความมั่นคง

การพัฒนากองทัพเรือตามยุทธศาสตร์ของฟิลิปปินส์

เอกสารการพัฒนากองทัพเรือเพื่อดำเนินการตามยุทธศาสตร์ของฟิลิปปินส์ในปี ค.ศ.2012 ได้วางแผนขยายกองทัพเรือให้มีขีดความสามารถเพิ่มมากขึ้น ตามแนวทาง Defensive Realism คือความพยายามที่จะเพิ่มความปลอดภัยในแก่รัฐของตนอย่างสูงสุดเท่าที่จะสามารถดำเนินการได้ รักษาอำนาจที่มีอย่างสูง เพราะรัฐจะเกิดความกลัว ความไม่ไว้วางใจ ความสงสัย ทำให้เกิดการแข่งขันด้านความปลอดภัยของตนเอง ซึ่งกองทัพเรือฟิลิปปินส์ต้องการงบประมาณ 5 แสนล้านเปโซ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ 15 ปี เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการทำสงครามในแต่ละมิติ โดยมี เรือดำน้ำดีเซล-ไฟฟ้า 3 ลำ เรือฟริเกต 6 ลำ เรือคอร์เวตต์ 12 ลำ เรือตรวจการณ์ไกลฝั่ง 18 ลำ เรือตอบโต้ทุ่นระเบิด 3 ลำ และเรือเดินทะเลเชิงยุทธศาสตร์ 4 ลำ ภายในปี ค.ศ.2027 ส่วนองค์ประกอบซึ่งเป็นเทคโนโลยีหรือยุทธโศปกรณ์ในการช่วยรบฟิลิปปินส์สามารถพึ่งพิงกองทัพเรือสหรัฐฯ ได้²⁸ เป็นการลดงบประมาณรายจ่ายให้กับประเทศได้บางส่วน แต่ถึงแม้ว่าแผนงานดำเนินการของฟิลิปปินส์จะสำเร็จได้ตามกรอบระยะเวลาดังกล่าว ฟิลิปปินส์ก็ไม่สามารถเทียบเคียงกำลังทางเรือของจีนได้แม้แต่น้อย เป็นการยากมากหากจะตอบโต้กับกำลังทางเรือของจีนได้โดยตรงซึ่งมี เรือดำน้ำนิวเคลียร์ 9 ลำ เรือดำน้ำดีเซล-ไฟฟ้า 59 ลำ เรือพิฆาต 33 ลำ เรือฟริเกต 53 ลำ และเรือคอร์เวตต์ 42 ลำ จะเห็นได้ว่าจำนวนตัวเลขที่แสดง ต่างกันอย่างสิ้นเชิง เพราะฉะนั้นสิ่งที่จะเป็นกำลังหลักของฟิลิปปินส์ได้อย่างชัดเจนในการปฏิเสธการใช้ทะเลจากประเทศคู่พิพาทอีกทั้งเป็นการยับยั้งในเชิงยุทธศาสตร์คือเรือดำน้ำ เรือดำน้ำจะเป็นสิ่งที่ยับยั้งการดำเนินการของจีนให้เกิดความลังเลในการดำเนินการในแผน

²⁸ Laude, "Philippine Navy Needs P500B to upgrade war capability."

ยุทธการ²⁹ จีนต้องพิจารณาอย่างรอบคอบและทบทวนแผนมากขึ้นกว่าเดิมอย่างแน่นอน และสิ่งที่ขาดไม่ได้ในการพัฒนากองทัพเรือคือเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจจับและการจำแนกเป้าหมายในทะเลภายในอาณาเขตประเทศของตน รวมถึงการเชื่อมต่อข้อมูลให้เรือในทะเลทั้งหมดเห็นภาพสถานการณ์เดียวกัน แล้วถ้าหากว่าฟิลิปปินส์สามารถดำเนินการจัดหายุทธโธปกรณ์มาได้ตามแผนสิ่งที่เป็นผลพวงตามมาคือการบำรุงรักษาตามวงรอบ การกู้ภัยเมื่อมีเหตุ อีกทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อาทิ ท่าเทียบเรือตามประเภทที่ต้องสร้างเพิ่ม อะไหล่ของอุปกรณ์ที่ใช้ทดแทนหากเกิดการชำรุดเสียหาย แหล่งพลังงานที่ใช้เพื่อเดินอุปกรณ์รวมถึงการขับเคลื่อนของเรือตามประเภท เป็นต้น แต่สิ่งสำคัญที่สุดระหว่างการเจตนา นั้น คือการสร้างบุคลากรภายในกองทัพ บุคลากรต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างดีเยี่ยมในหน้าที่รับผิดชอบของตนเอง ศาสตร์การรบในมิติต่างๆ ตามประเภทของเรือ จะเห็นได้ว่าการพัฒนากองทัพเรือเพื่อเป็นการป้องกันอธิปไตยของฟิลิปปินส์ในพื้นที่พิพาทไม่ใช่เรื่องง่าย กองทัพเรือฟิลิปปินส์ที่เป็นอยู่นั้นยังมีขนาดเล็กการก้าวกระโดดนั้นต้องใช้งบประมาณมูลค่ามหาศาลและเวลานานพอสมควรกว่าจะได้กองทัพเรือที่มีขีดความสามารถสูงขึ้นมา แต่ถึงแม้ว่าการดำเนินการตามยุทธศาสตร์นั้นจะมีการหยุดชะงักบ้างบ้างตามข้อจำกัด แต่รัฐบาลของฟิลิปปินส์ก็ยังเห็นความสำคัญและยังผลักดันโครงการมากกว่าสิ่งที่กองทัพเสนอขึ้นมาในหลายโครงการ ซึ่งตามที่ Jervis ได้กล่าวว่าระบบระหว่างประเทศไม่เพียงพอที่สนับสนุนในการแสวงหาอำนาจ เพราะฉะนั้น โครงสร้างของประเทศต้องคำนึงถึง ภูมิศาสตร์ เทคโนโลยี และปัจจัยอื่นด้วย อาทิ การทหาร สังคม การทูต เป็นต้น ซึ่งสิ่งที่ฟิลิปปินส์ได้แสดงให้เห็นว่าการพัฒนากำลังรบทางเรือของกองทัพเรือ การมีพันธมิตรร่วมกับสหรัฐฯ และญี่ปุ่น การเจรจาทวิภาคีกับประเทศคู่พิพาทอย่างจีนเพื่อพัฒนาระดับเศรษฐกิจของประเทศนั้น เป็นสิ่งยืนยันได้ว่าฟิลิปปินส์พยายามที่จะป้องกันประเทศของตน ยับยั้งการรุกรานจากจีนเพื่อสิทธิอธิปไตยทางทะเลของประเทศ และการดำเนินการของจีนในการขยายอำนาจ กล่าวอ้างสิทธิ์โดยรอบทะเลจีนใต้จะทำให้จีนถูกปิดล้อม สร้างความสูญเสีย ความเกลียดชัง จากประเทศโดยรอบ การพยายามขยายอำนาจโดยใช้กำลังทางทหารจะเป็นสิ่งให้ผู้กระทำถูกปิดล้อมและถูกกีดขวางจากประเทศมหาอำนาจโลก เพื่อไม่ให้เพิ่มอำนาจขึ้นมาทัดเทียมกับอำนาจตนได้โดยง่าย

การเสริมสร้างความเข้มแข็งจากภายใน

ในมุมมอง Defensive Realist มองว่าระบบระหว่างประเทศไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนรัฐในการแสวงหาอำนาจสูงสุด โดย Van Evera ได้กล่าวเสริมว่า เทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการพิชิตได้ยากขึ้น การที่พิชิตยากขึ้นนั้น รัฐจึงมีความปลอดภัยมากขึ้น เหตุนี้จึงเกิดความร่วมมือระหว่างรัฐง่ายขึ้น มีการทูตระหว่างกันมากขึ้นแปรผันตามกันไป และจาก Waltz ที่มองว่ารัฐที่แสวงหาความมั่นคงก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงจากสภาวะกลืนไม่เข้าคายไม่ออกด้านความมั่นคง และไม่สามารถส่งสัญญาณถึงเจตนารมณ์โดยสันติอย่างน่าเชื่อถือได้ จากการที่ Waltz ได้กล่าวไว้ว่า ทำให้เห็นได้ว่าความพยายามของรัฐหนึ่งที่จะเพิ่มความมั่นคงของตนเอง ในลักษณะอนาธิปไตยของระบบระหว่าง

²⁹ Felix K. Chang, "Building from Scratch: Rebirth of the Philippine Navy," (10 October 2019), <https://www.fpri.org/article/2019/10/building-from-scratch-rebirth-of-the-philippine-navy/>.

ประเทศ เป็นสิ่งที่กระทบต่อรัฐอื่นโดยไม่ได้ตั้งใจ หรือสามารถกล่าวได้ว่าการเพิ่มความมั่นคงของรัฐหนึ่งลดความปลอดภัยของรัฐอื่น แต่หากมองอีกมุมการสร้างความปลอดภัยให้เกิดขึ้นโดยไม่กระทบกับรัฐอื่น อาจใช้วิธีการร่วมมือระหว่างกันมากกว่าการสะสมอาวุธ

กลับมามองสภาพแวดล้อมของระเบียบระหว่างประเทศที่ฟิลิปปินส์ต้องเผชิญ ฟิลิปปินส์ก็เป็นประเทศหนึ่งที่ต้องการความมั่นคงมากขึ้น โดยเฉพาะประเด็นที่มีพื้นที่พิพาทบริเวณทะเลจีนใต้กับมหาอำนาจอย่างจีน เหตุการณ์ที่ผ่านมาทำให้ฟิลิปปินส์ตระหนักเป็นอย่างดีว่าศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคงไม่มีกำลังพอที่จะสามารถขัดขวางหรือต่อต้านจีนได้โดยง่าย โดยเฉพาะสภาวะกลืนไม่เข้าคายไม่ออกด้านความมั่นคง Security Dilemma ซึ่งเกิดสภาวะอนาธิปไตยในระบบระหว่างประเทศ เกิดความขัดแย้งขึ้นมีคนกลางตัดสินอย่างอนุญาโตตุลาการ แต่ก็ไม่มีขีดความสามารถผูกขาดความรุนแรงโดยชอบด้วยกฎหมายได้ ไม่มีสิ่งที่จะสามารถบังคับใช้กฎหมายตามที่ศาลได้ตัดสินทำการกีดกันเงินออกจากพื้นที่ การนี้ส่งผลให้ฟิลิปปินส์ต้องกลับมาทบทวนตนเอง ดูแลความปลอดภัยของตน และมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเพิ่มความปลอดภัยของตนเองขึ้นอย่างสูงสุด เพื่อให้ฟิลิปปินส์สามารถที่จะดูแลความปลอดภัยประเทศของตนเองได้ บรรลุเป้าหมายในการปกป้องอธิปไตยในพื้นที่ของตนตามสิทธิ์ โดยกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนากองทัพเรือเป็นระยะเวลา 15 ปี เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการทำการรบครบในทุกมิติ พัฒนาการที่ฟิลิปปินส์มองว่าสำคัญต่อการดำเนินการที่เป็นการป้องกันในเชิงป้องปรามได้ดีที่สุดคือเรือดำน้ำ เรือดำน้ำเป็นศาสตร์การรบใต้น้ำที่สามารถซ่อนพราง หลบการตรวจจับได้ดีที่สุดในบรรดาเครื่องมือที่ใช้ในการรบ การมีเรือดำน้ำเข้ามาประจำการในประเทศ ประเทศที่มีโอกาสในการเผชิญหน้าจะต้องใช้สรรพกำลังจำนวนมากในการตรวจจับและค้นหา ไม่ว่าจะเป็เครื่องบินในการตรวจจับโดยแม่เหล็ก เฮลิคอปเตอร์ปราบเรือดำน้ำที่ต้องใช้การหย่อนโซนาร์ตามจุดต่างๆ ในพื้นที่ตามยุทธวิธีโดยใช้ความน่าจะเป็น กำลังรบทางเรือที่มีขีดความสามารถในการปราบเรือดำน้ำจึงต้องใช้เรือรบชั้นคอร์เวตต์หรือฟริเกตและเป็นฐานบินให้กับเฮลิคอปเตอร์เพื่อใช้ในปฏิบัติการค้นหาและปราบเรือดำน้ำ ยุทธโธปกรณ์ในการวางแผนวุ่นเพื่อทำการตรวจจับเรือดำน้ำ³⁰ จะเห็นได้ว่าเพื่อต้องการค้นหาเรือดำน้ำเพียงลำเดียว จำเป็นต้องใช้กำลังทางเรืออย่างมหาศาลในการค้นหา อีกทั้งงบประมาณ พลังงาน ที่ต้องใช้กับหน่วยต่างๆ การจะใช้กำลังเพื่อตรึงกำลังในพื้นที่พิพาทถือได้ว่าเป็นการเพิ่มความเสี่ยงในการสูญเสียให้กับหน่วยที่ใช้กำลังหากเกิดการปะทะ แต่อย่างไรก็ตามฟิลิปปินส์ได้มีนโยบายในการพัฒนาองค์บุคคล องค์กรวัตถุ และองค์ยุทธวิธีไปพร้อมๆ กัน เพื่อเป็นการเสริมองค์ความรู้ไปในทุกด้าน เพื่อเกิดพัฒนาการอย่างสูงสุดตามกรอบเวลาที่วางยุทธศาสตร์ไว้ในการป้องกันตนเอง

³⁰ Malcolm Llewellyn-Jones, *The Royal Navy and Anti-Submarine Warfare 1917-49*, New problems, old recipes, 1948-49, (2 Park Sq, Milton, Abiding, England: Routledge, 2006).

พันธมิตรเพื่อความมั่นคง

การเสริมสร้างด้านพันธมิตร Alliance System ในมุมมองของ Glenn H. Snyder ได้กล่าววาระบบพันธมิตร มี 2 เหตุผลด้วยกัน ซึ่งหนึ่งในนั้นคือ รัฐไม่พึงพอใจกับความสามารถการป้องกันตนเองที่มี จึงมีความจำเป็นต้องหาพันธมิตรเพื่อเพิ่มความมั่นคงของรัฐในสูงยิ่งขึ้น หากเปรียบเทียบตามกำลังรบของประเทศ อาวุธยุทโธปกรณ์ ชีตความสามารถและเทคโนโลยี ฟิลิปปินส์ยังถือว่าด้อยกว่าจีนอยู่มาก ฟิลิปปินส์จึงต้องการพันธมิตรเพื่อเสริมความมั่นคงให้แก่ประเทศตนเอง ซึ่งฟิลิปปินส์ก็ดำเนินการผูกมิตรกับสหรัฐฯ อย่างยาวนานนับตั้งแต่ได้รับเอกราชกลับคืนมา มีการช่วยเหลือเรื่องความมั่นคงต่อกันอยู่เสมอ อีกทั้งยังมีปฏิบัติการร่วม จัดตั้งการฝึกร่วมระหว่างสองประเทศ เป็นต้น การนี้สหรัฐฯ ก็ดำเนินการตามนโยบายของตนซึ่งสหรัฐฯ ตามนโยบาย Offshore Balancing ที่มีความประสงค์ต้องการจะถ่วงดุลอำนาจในภูมิภาคอื่น ไม่ต้องการให้มีรัฐใดโดดเด่นขึ้นมาฉีกเป็นมหาอำนาจหนึ่งเดียวในภูมิภาค เป็นการสร้างดุลในภูมิภาคเพื่อไม่ต้องการให้เติบโตจนมีขีดความสามารถขึ้นมาท้าทายอำนาจของตนได้โดยง่าย ซึ่งในกรณีนี้สหรัฐฯ เองก็ได้มองจีนเป็นภัยคุกคามลำดับหนึ่งอยู่แล้วด้วยขีดความสามารถที่มีความพร้อมในทุกด้าน เศรษฐกิจ การทหาร เทคโนโลยี ที่พร้อมขึ้นมาท้าทายอำนาจของตน ถือได้ว่าทั้งคูมีเป้าหมายในการร่วมต่อต้านร่วมกัน รวมทั้งความช่วยเหลือด้านความมั่นคงจากญี่ปุ่น เหตุการณ์ความตึงเครียดบริเวณ Scarborough Shoal ก็สามารถเป็นเครื่องพิสูจน์ได้ว่ากำลังรบที่มีของฟิลิปปินส์ไม่มีความสามารถที่เพียงพอที่จะบังคับใช้กฎหมายในเขตอธิปไตยของตนที่ได้อ้างอิงจากกฎหมายระหว่างประเทศ UNCLOS 1982 ต่อเรือประมงจีนเพื่อจับกุมและดำเนินคดีตามกฎหมาย

การรวมกลุ่มทางพันธมิตรด้านความมั่นคงที่เข้ามามีผลกระทบทางอ้อมต่อฟิลิปปินส์อย่าง The Quad เป็นกรอบความร่วมมือของประเทศที่มีศักยภาพสูงถึง 4 ชาติ ประกอบด้วย สหรัฐฯ ญี่ปุ่น อินเดีย และออสเตรเลีย มีเป้าหมายร่วมกันคือมุ่งจะทำให้ทะเลจีนใต้มีความเสรีในการเดินเรือสูงสุดในขณะที่จีนขยายอิทธิพลเข้ามาอ้างสิทธิ์ทางประวัติศาสตร์และแสดงความเป็นเจ้าของพื้นที่ โดย The Quad ขยายตัวเพื่อตอบโต้อิทธิพลทางเศรษฐกิจและทางทหารของจีน การรวมกลุ่มของทั้ง 4 ประเทศนั้น นอกจากจะเป็นประเทศที่มีอิทธิพลในภูมิภาคแล้ว ยังเป็นประเทศที่มีภูมิรัฐศาสตร์ที่สำคัญในการสกัดกั้นการขยายอิทธิพลของจีนทั้งสิ้น หรือกลุ่มพันธมิตร AUKUS เป็นกลุ่มพันธมิตรเรือดำน้ำของ 3 ชาติ ประกอบด้วย ออสเตรเลีย อังกฤษ และสหรัฐฯ เป็นการพัฒนากำลังรบทางทะเลให้กับออสเตรเลีย เพื่อให้ออสเตรเลียมีเรือดำน้ำพลังงานนิวเคลียร์เป็นของตัวเอง ออสเตรเลียแม้จะไม่ได้มีที่ตั้งติดกับทะเลจีนใต้แต่ก็เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์เพื่อใช้ในการรับมือการขยายอิทธิพลของจีน จะเห็นได้ว่าทั้งสองความร่วมมือมีเป้าหมายเพื่อรับมือกับการขยายอิทธิพลของจีน แต่อย่างไรก็ตามหากเกิดกรณีปะทะโดยตรงระหว่างจีนกับฟิลิปปินส์อย่างเหตุการณ์ Scarborough Shoal ก็ไม่ได้เป็นการยืนยันว่าทั้งสองความร่วมมือจะยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือฟิลิปปินส์ด้านความมั่นคงโดยทันที อีกทั้งความร่วมมือที่ฟิลิปปินส์เข้าร่วมอยู่อย่าง ASEAN ก็เป็นกรอบความร่วมมือแบบหลวมๆ โดยไม่มีการผูกมัด มีการสร้างประชาคมอาเซียน ประกอบไปด้วย 3 เสถหลักสำคัญ

ประกอบด้วย เสาหลักที่ 1 คือประชาคมการเมืองและความมั่นคง เสาหลักที่ 2 ประชาคมเศรษฐกิจ และเสาหลักที่ 3 ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม การดำเนินการต่างๆ ของ ASEAN ต้องได้รับความเห็นชอบแบบฉันทามติ ในด้านการส่งเสริมสันติภาพให้เกิดขึ้นในภูมิภาค ก็เป็นการกำหนดให้ใช้กลไกในการระงับข้อพิพาทอย่างสันติโดยผ่านการสร้างความไว้วางใจกัน อีกทั้งส่งเสริมการสนับสนุนให้ลดอาวุธในภูมิภาค โดยใช้กฎหมายระหว่างประเทศเป็นที่ตั้ง ตามที่ ASEAN ได้กล่าววิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียน 2025³¹

จากการรวมกลุ่มทางพันธมิตรตามที่ได้กล่าวมานั้น ในมุมมองของฟิลิปปินส์เองถือได้ว่าเป็นความร่วมมือที่ดีต่อฟิลิปปินส์ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการรวมกลุ่มเพื่อขัดขวางการขยายอิทธิพลของจีนอีกนัยยะหนึ่งก็ถือว่าเพิ่มความมั่นคงให้แก่ฟิลิปปินส์ได้ในทางอ้อม หรือความร่วมมือของอาเซียนที่มี 3 เสาหลักสำคัญล้วนเป็นการเพิ่มศักยภาพให้แก่ฟิลิปปินส์ตามกรอบความร่วมมือ ความร่วมมือเหล่านี้เป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อให้ฟิลิปปินส์ตระหนักว่าในเวทีระหว่างประเทศ ฟิลิปปินส์ไม่ได้ต่อสู้เพื่ออาณาเขตอยู่เพียงลำพัง ทั้งนี้ยังเป็นแรงจูงใจในการผลักดันให้ฟิลิปปินส์พยายามเพิ่มขีดความสามารถ พัฒนาศักยภาพของประเทศในทุกมิติเพื่อปกป้องอธิปไตยของชาติทางทะเล เพียงพอให้สามารถตัดทานอิทธิพลจากประเทศมหาอำนาจในภูมิภาคได้ หรือสามารถทำให้อีกฝ่ายต้องหันกลับมาทบทวนการดำเนินนโยบายต่อฟิลิปปินส์มากกว่าเดิมที่เคยเป็นอยู่ อีกทั้งสหรัฐฯ และญี่ปุ่น ก็พร้อมที่จะเป็นแรงสนับสนุนด้านความมั่นคงให้กับฟิลิปปินส์ได้เป็นอย่างดี ถือได้ว่าฟิลิปปินส์ได้ดำเนินการตามแบบ Defensive Realism คือความพยายามที่จะป้องกัน เพิ่มความปลอดภัยขั้นสูงสุด รักษาอำนาจที่มีอย่างสูงสุดโดยไม่ก้าวร้าว มิใช่พัฒนาศักยภาพเพื่อแสวงหาอำนาจเพิ่มเติมให้แก่ตนเอง

บทสรุป

เป็นที่แน่นอนว่าการที่จีนดำเนินการอ้างสิทธิ์ในพื้นที่พิพาทตามเส้นประ 9 เส้น นั้นกระทบต่อประเทศโดยรอบทะเลจีนใต้ ไม่ว่าจะเป็น เวียดนาม มาเลเซีย บรูไน ไต้หวัน และฟิลิปปินส์ การที่จีนอ้างสิทธิ์ครอบงำทั้งหมดในทะเลจีนใต้ ทำให้สิทธิอธิปไตยของแต่ละชาติทางทะเล ตามกฎหมายระหว่างประเทศ UNCLOS 1982 เกิดการทับซ้อนกันเกือบครอบคลุมทั้งพื้นที่ อีกทั้งได้ก่อให้เกิดความรุนแรงในการปกป้องอธิปไตยของชาติทางทะเล ถือเป็นการกระทบต่อความมั่นคงของฟิลิปปินส์ที่เป็นหนึ่งในประเทศพิพาท การแสดงกำลังเพื่อแสดงสิทธิในพื้นที่ของต่อเป็นเหมือนวัตถุไวไฟ เมื่อองค์ประกอบของไฟครบ เหตุการณ์ก็พร้อมที่จะปะทุขึ้นมาเป็นการปะทะระหว่างกันได้ ในทันที ความมั่นคงทางทะเลซึ่งหมายรวมไปถึง เสรีภาพในการเดินเรือตาม Sea Lines of Communication : SLOC การประกอบอาชีพทางทะเลของประชาชน ฟิลิปปินส์ภายใต้การปกครองของ Aquino ได้ให้ความสำคัญกับการป้องกันประเทศอย่างสูงสุด ดังจะเห็นได้จากเอกสารป้องกัน

³¹ "ASEAN Community Vision 2025", (paper presented at the 27th ASEAN Summit and Related Summits in Kuala Lumpur, Kuala Lumpur, Malaysia, 2015).

ประเทศของฟิลิปปินส์ ที่ได้ให้ความสำคัญกันทะเลจีนใต้ คือการเพิ่มประสิทธิภาพพัฒนาขีดความสามารถเพื่อช่วยให้ฟิลิปปินส์สามารถใช้อำนาจอธิปไตยอย่างเต็มที่เหนืออาณาเขตของตนและให้การคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของตนเอง การพัฒนาขีดความสามารถที่สูงขึ้นย่อมนำมาซึ่งการเพิ่มงบประมาณอย่างมหาศาล ในการพัฒนาองค์บุคคล และองค์ยุทธวิธีงบประมาณในการพัฒนาองค์บุคคลอย่างมหาศาล ในการจัดหาอาวุธ ยุทโธปกรณ์ เพื่อให้กองทัพเรือฟิลิปปินส์สามารถยกระดับขีดความสามารถขึ้นมาจากเดิม การพัฒนาองค์บุคคล ถือเป็นสิ่งที่ต้องใช้งบประมาณและระยะเวลา เป็นสิ่งที่ไม่สามารถเร่งรัดให้เกิดผลได้โดยเร็ว องค์ความรู้ที่ถ่ายทอดสู่กำลังพลในกองทัพและต้องถ่ายทอดอย่างทั่วถึง ครบถ้วน จึงทำให้กระบวนการสร้างคนเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อน องค์ยุทธวิธี ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างฟิลิปปินส์กับมหาอำนาจโลกอย่างสหรัฐฯ มีมาอย่างยาวนานทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ยุทธวิธีระหว่างการฝึกซ้อมของกองทัพทั้งสองอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นเหตุให้สามารถนำความรู้ในองค์ยุทธวิธีของมิตรประเทศอย่างสหรัฐฯ มาพัฒนาต่อยอดประยุกต์ใช้เข้ากับกองทัพของตนเองได้ อย่างไรก็ตามยุทธศาสตร์ที่ฟิลิปปินส์กำหนดในการป้องกันความมั่นคงทางทะเลของฟิลิปปินส์ ย่อมต้องสอดคล้องกันกับเศรษฐกิจของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากการกำหนดกรอบงบประมาณของกองทัพได้กำหนดไว้เป็นวงรอบปีอยู่แล้ว แต่รัฐบาลฟิลิปปินส์ก็ได้เล็งเห็นถึงความมั่นคงของชาติทางทะเล ที่อาจต้องเสียอาณาเขตและสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิตในพื้นที่พิพาทไป ฟิลิปปินส์ได้ใช้ประเด็นดังกล่าวเป็นจุดตัดสินใจยอมพัฒนากองทัพตามกรอบวงเงิน 5 แสนล้านเปโซ หรือกว่า 9450 พันล้านดอลลาร์ ซึ่ง GDP ของฟิลิปปินส์ในปี 2012 อยู่ที่ 261.9 พันล้านดอลลาร์ ซึ่งแผนการพัฒนากองทัพเรือเป็นการพัฒนาตามศักยภาพของเศรษฐกิจประเทศ มีระยะเวลาผูกพัน 15 ปี ถึงปี ค.ศ.2027 ตามแผนยุทธศาสตร์การปรับปรุงพัฒนาขีดความสามารถกองทัพเรือ จะเห็นได้ว่าฟิลิปปินส์ยอมขยายกรอบวงเงินจากส่วนอื่นภายในประเทศเพื่อพัฒนาขีดความสามารถ แต่ถึงแม้จะพัฒนาสำเร็จตามแผนที่ได้วางไว้ เมื่อเทียบกำลังและศักยภาพกับกองทัพจีน ก็ได้ว่ากองทัพเรือฟิลิปปินส์ยังด้อยกว่า ฟิลิปปินส์ได้ใช้ระบบพันธมิตรช่วยเหลือในด้านความมั่นคงของประเทศ โดยพันธมิตรที่สำคัญยิ่งของฟิลิปปินส์คือสหรัฐฯ และญี่ปุ่น ทั้งสองประเทศถือว่ามีความสำคัญและเป็นแรงสนับสนุนที่ทำให้ฟิลิปปินส์สามารถจัดหาเงินได้ อีกทั้งมีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เรื่องยุทธวิธีและเทคโนโลยีระหว่างกันคือเป็นสิ่งที่ช่วยให้ฟิลิปปินส์ตามแผนพัฒนากองทัพเรือฟิลิปปินส์ได้เป็นอย่างดี

จะเห็นได้ว่าการปกครองประเทศของ Aquino นั้น มีส่วนที่ดุลอำนาจ (Balance of Power) อยู่ระหว่างที่รู้สึกเริ่มเสียความมั่นคงจากนโยบายของจีน จึงนำมหาอำนาจโลกอย่างสหรัฐฯ ที่เป็นพันธมิตรอย่างยาวนานเข้ามามีบทบาทสำคัญในประเทศในเรื่องด้านการทหาร และได้เน้นถึงนโยบายส่งเสริมความร่วมมือกับสหรัฐฯ ถึงการรับประกันความปลอดภัยภายใต้ MDT 1951 อีกทั้งได้พัฒนาขีดความสามารถทางการทหารของประเทศในทุกมิติ จัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์เพิ่มตามแผนยุทธศาสตร์ ถือเป็นการสร้างอำนาจทางการทหารให้กับประเทศของตน รวมถึงการยื่นคำร้องต่ออนุญาโตตุลาการเพื่อเพิ่มความชอบธรรมให้กับการประกาศอาณาเขตของตนเองรวมถึงประเทศ

พันธมิตรที่ให้การช่วยเหลือด้านความมั่นคง เป็นการปกป้องสิทธิอธิปไตยอาณาเขตทางทะเลประเทศของตนจากการกล่าวอ้างของจีน ถือเป็นความพยายามบีบบังคับทางการทูต เพื่อให้ตนเองมีอำนาจต่อรองกับรัฐมหาอำนาจอย่างจีน ซึ่งการกระทำทั้งหมดเพื่อดำรงสิทธิอธิปไตยอาณาเขตทางทะเลของตนเอง

จากเรื่องเศรษฐกิจของประเทศฟิลิปปินส์ จะเห็นได้ว่าฟิลิปปินส์ต้องเสียดุลประมาณจำนวนมากในการพัฒนากองทัพ ประเด็นนี้เป็นสิ่งที่ทำให้ Rodrigo Duterte ยอมที่จะเจรจาสิทธิร่วมกับจีน แม้ว่าฟิลิปปินส์จะมีความได้เปรียบจากการยื่นฟ้องร้องเรื่องพื้นที่พิพาททะเลจีนใต้ จากการที่ศาลอนุญาโตตุลาการได้ตัดสินผลออกมาเมื่อ 12 กรกฎาคม ค.ศ.2016 ให้มีการยกเลิกอธิปไตยที่จีนได้กล่าวอ้างขึ้นในทะเลจีนใต้ และคำตัดสินนี้ได้เพิ่มความชอบธรรมแก่สหรัฐฯ และญี่ปุ่นในการช่วยปกป้องฟิลิปปินส์จากจีนในกรณีข้อพิพาท Duterte ก็ไม่ได้ใช้โอกาสนี้ในการบีบบังคับจีน แต่กลับหันเข้าหาโดยการเจรจาสิทธิ ทำให้เห็นได้ว่าฟิลิปปินส์มีความพยายามที่จะเพิ่มความมั่นคงให้กับประเทศของตนเท่านั้น มิได้ต้องการแสดงท่าทีก้าวร้าวหรือขยายอาณาเขตของตนแต่อย่างใด อีกทั้งยังต้องการพึ่งพาจีนในเรื่องเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้ฟิลิปปินส์ต้องรักษา Status Quo กับจีน เพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศเดินไปได้

จากสถานการณ์เรื่องความมั่นคงทางทะเลของฟิลิปปินส์ในกรณีพิพาททะเลจีนใต้ ยิ่งเป็นสิ่งที่ตอกย้ำให้ฟิลิปปินส์ได้เห็นว่าการดำเนินการแนวทาง Defensive Realism เป็นแนวทางที่เหมาะสมที่สุดสำหรับฟิลิปปินส์ เพราะด้วยศักยภาพของประเทศไม่ว่าจะเป็น การทหาร เศรษฐกิจ เทคโนโลยี อีกทั้งภูมิรัฐศาสตร์ นโยบายของประเทศคู่พิพาท เป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้ฟิลิปปินส์ยิ่งมั่นใจในการดำเนินยุทธศาสตร์ในแนวทาง Defensive Realism และจะดำเนินต่อไปโดยที่จะไม่เปลี่ยนแปลงในระยะเวลาอันใกล้อย่างแน่นอน

บรรณานุกรม

- "Asean Community Vision 2025." Paper presented at the 27th ASEAN Summit and Related Summits in Kuala Lumpur, Kuala Lumpur, Malaysia, 2015.
- Castro, Renato Cruz De. "The Duterte Administration's Foreign Policy: Unravelling the Aquino Administration's Balancing Agenda on an Emergent China." *SAGE Journals* 35, no. 3 (2016): 139-59. <https://doi.org/10.1177/186810341603500307>.
- . *The South China Sea Maritime Dispute. The 2012 Scarborough Shoal Stand-Off*. De La Salle University, 2014. doi:10.4324/9781315858029-6.
- Chang, Felix K. "Building from Scratch: Rebirth of the Philippine Navy." (10 October 2019). <https://www.fpri.org/article/2019/10/building-from-scratch-rebirth-of-the-philippine-navy/>.
- Feng, Zhaoyin. "Why Is Everyone Fighting over the South China Sea?" *BBC News*, 2021.
- Hai, Leszek Buszynski and Do Thanh. *The South China Sea from a Regional Maritime Dispute to Geo-Strategic Competition*. 2 Park Sq, Milton, Abingdon, England: Routledge, 2020.
- Hong, Nong. *The South China Sea from a Regional Maritime Dispute to Geo-Strategic Competition. China and the South China Sea Continuities and Adaptions*. 2 Park Sq, Milton, Abingdon, England: Routledge, 2020.
- Laude, Jaime. "Philippine Navy Needs P500b to Upgrade War Capability." *Philstar Global* (Unit 909 and 910, The Infinity Tower, 26th Street, Bonifacio Global City, Taguig City, Metro Manila, Philippine), 2012.
- Llewellyn-Jones, Malcolm. *The Royal Navy and Anti-Submarine Warfare 1917-49. New Problems, Old Recipes, 1948-49*. 2 Park Sq, Milton, Abiding, England: Routledge, 2006.
- M.Morrison, Wayne. *China's Economic Rise: History, Trends, Challenges and Implications for the United States*. 2019.

This entry was generated through inserting a Case citation for N 2013-19 in the Matter of the South China Sea Arbitration. Case references should appear

only in the notes. Remove field codes in the final document and then remove this entry.

Perwita, Jennie Joyce Candice and Anak Agung Banyu. "The "Equi-Balancing" Foreign Policy of the Philippines toward China: The Implementation of the Philippines' Cooperative Maritime Diplomacy to China in the South China Sea Dispute." *Jurnal Studi Diplomasi dan Keamanan* 13 (2021).

<https://doi.org/10.31315/jsdk.v13i1.4408>.

Sung-ho, You. "China: U.S. Destroyer's Sonar Hit Submarine." *NBC News* (30 Rockefeller Plaza, New York, N.Y. 10112), 2009.

<https://www.nbcnews.com/id/wbna31382800>.

Tang, Chih-Mao. *Maritime and Territorial Disputes in the South China Sea Faces of Power and Law in the Age of China's Rise*. Power, International Law, and the Philippine Hedging Strategy in the South China Sea. 2 Park Sq, Milton, Abingdon, England: Routledge, 2021.

United Nations Convention on the Law of the Sea. United Nations, 1982.

Xi Jinping the Governance of China. Foreign Languages Press Co. Ltd, Beijing, China, 2014: Foreign Languages Press Co. Ltd, 2014.

Zou, Shicun Wu and Keyuan. *Maritime Security in the South China Sea : Regional Implication and International Cooperation*. University of Central Lancashire, UK: Ashgate Punishing Limited, England, 2009.

กระเทศ, พลเรือโท ช่อฉัตร. "ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย." *วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร*, 2560.

นิยมไทย, ชนกวร ทองตากรณ์ และ สมปฤณ. "การวิเคราะห์ "เส้นทางสายไหมในคริสต์ศตวรรษที่ 21" ของจีนกับความมั่นคงของประเทศไทย." *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์*. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ ปากเกร็ด นนทบุรี*. มหาวิทยาลัย ร้อยเอก กมล. "นโยบายความมั่นคงของจีนในทะเลจีนใต้." *จุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ 143-144 (2557)*: 18-19.

สินศุภฤกษ์, รศ.จันตรี. *กรณีพิพาททะเลจีนใต้ [the South China Sea Dispute]*. Edited by พิมพ์ครั้งที่ 1. นิตินธรรม กรุงเทพฯ, 2561.

อ่อนเมือง, พลเรือตรี เทิดเกียรติ. "บทบาทจีนต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) กับแนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลของไทย." *วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร*, 2560.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ณัฐเชษฐ์ เสงี่ยมพงษ์
วัน เดือน ปี เกิด	15 กันยายน พ.ศ.2532
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี วิศวกรรมไฟฟ้า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY